

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər

Cavansir körpüsü

sökülür - hərəkət

məhdudlaşdırılacaq

yazısı səh.14-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 18-20 may 2024-cü il Şənbə № 86 (8459) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Daxili siyasətdə mühüm gediş - iqtidar-müxalifət dialoqu...

PA-nın təşkil etdiyi görüşdə iştirak edən partiya sədrlərindən önəmli açıqlamalar

yazısı səh.5-də

Qərbi Cənubi Qafqazı müharibəyə sürükləyir? - Azərbaycanın isə edə biləcəyi...

yazısı səh.8-də

Belarus Qarabağda 420 ailəlik yaşayış məntəqəsi tikəcək

yazısı səh.9-də

Gürcüstan yol ayrıcında - ABS və AB "düyməyə" basıb, sonra...

yazısı səh.12-də

Cəngüdən peşəkarlığı - hansı hallarda o, sınaqdan çıxmış sayılır...

yazısı səh.7-də

Xaricdə oxuyan nə qədər məzunumuz geri qayıdıb? - açıqlama

yazısı səh.13-də

Azərbaycandan ixracı azaldan səbəblər - təhlil

yazısı səh.7-də

Putin "Çin səddi"ni aşdı mı? - Pekin kimin tərəfindədir...

yazısı səh.11-də

Kirayə üsulu ilə 328 mənzil satışa çıxarılıb

yazısı səh.2-də

Avropada mühacirətdə olan Mehdi Xəlilbəyli Bakıda həbs olundu

yazısı səh.11-də

Ölkədə narkoman sürücülər çoxalır - çıxış yolu nədir...

yazısı səh.15-də

MAKRON BAKIYA GƏLƏCƏKMİ - NAZİR BABAYEV LƏ GÖRÜŞÜN MESAJI

Ekologiya və təbii sərvətlər naziri ilə şəkil çəkdirən Fransa liderinin COP29 konfransında iştirakı istisna deyil; Bakı-Paris əlaqələri isə Yeni Kaledoniya görə daha da gərginləşib, XİN Fransanı üzr istəməyə çağırırdı; münasibətlərin düzəlməsi üçün yeganə yol...

yazısı səh.3-də

Avropa və ABS Orta Dəhliz üçün birləşir - detallar

Hər iki mərkəzdə Zəngəzur dəhlizinə baxış da dəyişib

yazısı səh.10-də

"Son Ümid" in sədri dələduzluğa görə tutuldu

yazısı səh.2-də

Oqtay Qasımov: "İstisna deyil ki, saziş elə sərhəddə də imzalana bilər"

yazısı səh.9-də

Elçin Şıxlıdan Qazaxın azad olunan kəndləri ilə bağlı ilginç açıqlamalar

yazısı səh.4-də

Zelenski məhbusların səfərbər olunmasına icazə verən qanunu imzalayıb

Ukrayna Prezidenti Vladimir Zelenski müəyyən kategoriya məhbusların Ukrayna Silahlı Qüvvələri sıralarına səfərbər edilməsinə icazə verən qanunu imzalayıb.

APA "Ukrinform"a istinadən xəbər verir ki, bu barədə Ukrayna Ali Radasının rəsmi saytında məlumat verilib.

Qanuna görə, ağır cinayətlərdə, xüsusilə qəsdən adam öldürmə, zorlama, cinsi zorakılıqda təqsirli bilinən şəxslər eyni zamanda milli təhlükəsizlik əsaslarına qarşı cinayətlərə görə cəza alanlar səfərbər oluna bilməzlər.

Ölkənin Ədliyyə Nazirliyi azı 4,5 min məhbusun həbsxanadan döyüş meydanına yollanmağa hazır olduğunu bildirib.

Ukraynalı deputat Olena Şulyak qeyd edib ki, qanunvericiliyə uyğun olaraq, məhbusların səfərbər edilməsi, onlar üçün mexanizmin tətbiqi yalnız məhkəmənin qərarı ilə həyata keçirilir. O qeyd edib ki, həmçinin yalnız məhbusun özü tərəfindən belə bir qərarın könüllü olması; hərbi hissə komandirinin razılığı; məhkumun psixi vəziyyətinin və sağlamlıq vəziyyətinin Silahlı Qüvvələrdə xidmətin tələblərinə uyğunluğu; göstərilən cəzanın müddəti başa çatanaqədək üç ildən artıq müddətə azadlıqdan məhrum etmə nəzərə alınacaq.

Bu kateqoriyadan olan səfərbər olunanlar xüsusi təyinatlı hərbi hissələrdə xidmət edəcəklər. Azadlığa buraxılan belə şəxslərə inzibati nəzarət onların göndərildiyi hərbi hissənin komandiri tərəfindən həyata keçiriləcək.

Xatırladaq ki, bu qanun mayın əvvəllərində Ukrayna Ali Radasında qəbul olunub.

Kirayə üsulu ilə 328 mənzil satışa çıxarılıb

İpoteka və Kredit Zəmanət Fondu satmaq öhdəliyi ilə kirayə mexanizmi çərçivəsində Saray qəsəbəsi, Məhəmməd Əsədov küçəsində 328 tam təmirli mənzili vətəndaşlara təqdim edib.

Bu barədə "APA-Economics"ə Fonddan bildirilib. Bildirilib ki, mənzillərin aylıq ödənişləri 376 manatdan başlayır. Mənzillər Elektron ipoteka və kredit zəmanət sistemi (EİKZS) üzərindən seçim üçün 23 may 2024-cü ildən etibarən açıq olacaq. Vətəndaşlar yaşayış kompleksləri üzrə təklif olunan mənzillərin siyahısı ilə bu keçid vasitəsilə tanış ola bilərlər.

Qeyd edilib ki, indiyədək satmaq öhdəliyi ilə kirayə mexanizmi çərçivəsində 4434 vətəndaşla kirayə müqaviləsi bağlanıb.

Kirayəçilərə dair tələblər, müraciətlərin qəbulu, onlara baxılması, yaşayış sahələrinin seçilməsi və rəsmiləşdirilməsi barədə ətraflı məlumatı Fondun internet sahifəsindən (www.mcgf.gov.az), "1549" Çağrı Mərkəzinə zəng etməklə, elektron sistemdən istifadəyə dair məlumatı isə EİKZS-də yerləşdirilmiş təlimatdan əldə etmək mümkündür.

Deputat: "Bakıda uşaqlar "cofeeshop"larda çalışır, lotereyalar satırlar"

Bakıda son zamanlar çox sayda yeni yaradılan "cofeeshop"larda 14-15 yaşlı uşaqlar çalışır.

Musavat.com report-a istinadən xəbər verir ki, bu fikirləri Milli Məclisin deputatı Nəqif Həmzəyev mayın 17-də parlamentdə İnsan alverinə qarşı mübarizə üzrə Milli Ko-

ordinatorun illik məlumatının müzakirəsi zamanı çıxışında deyib.

O bildirib ki, əksər "cofeeshop"larda vəziyyət eynidir: "Hətta sahibkara yaxınlaşıb bunun səbəbini soruşanda həmin uşaqların valideynlərinin olmadığını və yardım üçün bunu etdiyini dedi. Bu məsələlə-

rin həlli yolları tapılmalıdır".

"Hətta Bakıda kütləvi yerlərdə uşaqlar vasitəsilə lotereyaların satışı da təşkil edilir. Bu da yaxşı hal deyil. Bir tərəfdən problemlərin həll olunduğunu görsək də, digər tərəfdən başqa məsələlər ortaya çıxır", - deputat qeyd edib.

Rusiyanın 4 KİV-nin AI ərazisində yayım fəaliyyəti qadağan edilib

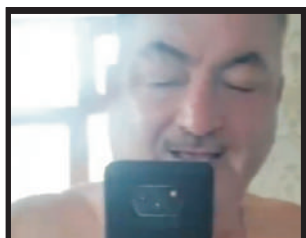

Rusiyanın daha 4 KİV-nin fəaliyyəti Avropa İttifaqı ərazisində məhdudlaşdırılır.

APA xəbər verir ki, bu barədə dünən Avropa İttifaqı Şurası qərar qəbul edib.

Bildirilib ki, AI Şurası Rusiyanın Ukraynaya qarşı təbliğatını və işğalçılıq müharibəsinin yayan və dəstəkləyən əlavə 4 KİV-nin Avropa İttifaqında yayımının dayandırılması barədə qərar qəbul edib. Bunlar "Avropanın Səsi", "RIA Novosti", "İzvestiya" və "Rossiyskaya qazeta"dır.

"Bu KİV-lər Rusiya Federasiyası rəhbərliyinin daimi bir-başına və ya dolayı nəzarəti altındadır və Rusiyanın Ukraynaya qarşı işğalçılıq müharibəsinin irəli sürülməsində və dəstəklənməsində, qonşu dövlətlərdə sabitliyin pozulmasında mühüm rol oynayıblar. Fundamental Hüquqlar Xartiyasına uyğun olaraq, bu gün razılaşdırılmış tədbirlər hədəflənən KİV və onların əməkdaşlarının AI-də yayımdan başqa fəaliyyət göstərməsinə (araşdırmalar və müsahibələr aparmaq) mane olmayacaq", - AI Şurasının yaydığı məlumatda qeyd olunub.

Sosial şəbəkələrdə çıpaq videosunu yayan müəssisə direktoru saxlanıldı

Nərimanov Rayon Mənzil-Kommunal Təsərrüfatı Birliyinin əməkdaşlarının rayon polis idarəsinə müraciəti əsasında sosial şəbəkələrdə onları təhqir edən şəxs saxlanılıb.

DİN-in Mətbuat Xidmətinin əməkdaşı İbrahim Əmiraslanlı "Qafqazinfo"ya bildirib ki, əvvəllər məhkum olunmuş, 1954-cü il təvəllüdü, "Qayğı-1" kiçik müəssisəsinin direktoru Əskərov Fəxrəddin Sultan oğlu sosial şəbəkələrdə qeyri-etik görüntülər yaymaqla vəzifəli şəxsləri qanunsuz tikiinti cəhdinin qarşısını aldıqlarına görə təhqir edib.

Polis əməkdaşları tərəfindən saxlanılan F.Əskərov barəsində toplanmış materiallar aidiyyəti üzrə məhkəməyə göndərilib.

Qeyd edək ki, F.Əskərov sosial şəbəkədə özünün çıpaq videosunu yayaraq orada qeyri-etik ifadələrlə işçilərini təhqir və təhdid edib.

Buraxılış imtahanında 16 nəfər ən yüksək nəticə göstərüb

Ümumi (9 illik) orta təhsil səviyyəsi üzrə 2024-cü il aprelin 21-də keçirilən buraxılış imtahanında iştirakı nəzərdə tutulan 46169 nəfərdən 469 nəfər imtahana gəlməyib.

Dövlət İmtahan Mərkəzindən APA-ya verilən xəbəre görə, tələb olunan imtahan qaydalarını pozduğu üçün 6 nəfərin nəticəsi ləğv olunub.

İmtahan iştirakçıları arasında 16 nəfər maksimal olan 300 bal toplamaqla ən yüksək nəticə göstərüb.

Azərbaycanın ekologiya və təbii sərvətlər naziri, COP 29 iqlim konfransının prezidenti Muxtar Babayev Parisdə "COP29 - BEA (Beynəlxalq Energetika Agentliyi) enerji keçidi yüksək səviyyəli dialoq" mövzusunda konfransda iştirak edib. Görüşdə Afrika ölkələri üçün təmiz yemək hazırlamaq təşəbbüsü dəstəklənib.

"Afrika üçün təmiz yemək sammiti"ndə iştirak edən nümayəndə heyətlərinin rəhbərləri, o cümlədən COP29 prezidenti Yelisey Sarayında Fransa prezidenti Emmanuel Makron tərəfindən qəbul edilib. Bu barədə Fransanın Azərbaycanı səfəri bildirib. Makron özü də görüş haqqında yazı paylaşmış. Fransa prezidenti sammit iştirakçıları ilə şəkil çəkdirib. Azərbaycanlı nazir də Makronla foto çəkdirməkdən imtina etməyib. Makron COP29-da iştirak üçün payızda Bakıya səfər edə bilirmi? Rəsmi Bakı tədbirlə bağlı yaqın ki, ona da dəvət göndərib. Onu da qeyd edək ki, az öncə deputat Zahid Oruc Nikol Paşinyanın Bakıya dəvət olunmasının mümkün olduğunu söyləmişdi. Xüsusən də sülh sənədinin imzalanmasından sonra bu, tamamilə real sayılır. O zaman Fransa prezidenti Azərbaycana nəzəri cəhətdə Paşinyanla birgə də gələ bilər.

"Yeni Müsavat" xatırladır ki, indiyədək Fransa dövlət başçılarında yalnız Fransua Olland Azərbaycanda olub. 2015-ci ildə İrevanda saxta "soyqırım"ın 100-cü ildönümü tədbirinə qatılan Olland Bakıya da baş çəkmişdi. Makron isə 2018-ci ildə Frankofoniya sammiti ilə bağlı İrevana səfər etsə də, Bakıya gəlməmişdi. Bu dəfə o, sələfi Ollandın marşrutunu da seçə bilər. Ən əsası, bu iki ölkə arasında gərginliyi xeyli dərəcədə aradan götürərdi. Üstəlik, Bakıdakı fransız səfəri Yelisey sarayına çağırıldıqdan sonra yenedən işinə qaytarıb. Halbuki bu günlərdə Fransa daxili işlər naziri Azərbaycanı Ermənistan

erazilərini işğal etməkdə günahlandırmışdı. İndi isə Fransanın müstəmləkəsi Yeni Kaledoniyada baş qaldıran etirazlara görə rəsmi Paris Bakını ittiham edir. Guya Yeni Kaledoniyada proseslərə biz təkən vermişik. Onu da deyək ki, ötən həftələrdə okeaniya ölkəsinin nümayəndə heyəti Azərbaycana səfər etmişdi. Milli Məclislə Yeni Kaledoniya Konqresi arasında Əməkdaşlıq haqqında Memorandum imzalanıb. Bax, belə bir gərgin münasibətlər fonunda Makron noyabrda Bakıya gələrmə?

Yeri gəlmişkən, mayın 17-də rəsmi Bakı Parisin növbəti ittihamlarına cavab verib. "Fransa tərəfindən Azərbaycana qarşı səslənmiş bu kimi fikirlər tamamilə qəbul edilməzdir və tərəfimizdən qətiyyətlə rədd edilib". Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat xidmətinin rəhbəri Ayxan Hacızadənin Fransanın daxili işlər naziri Jerar Darmanın tərəfindən Azərbaycanın diktatura adlandırılması fikrinə cavabında deyilir. O bildirib ki, insan hüquqlarının kobud şəkildə pozulduğu, baş verən iğtişaşlar zamanı aksiyaçıların öldürüldüyü, İslamofobia və müsəlmanlara qarşı hücum hallarının, eləcə də antisemitizmin geniş yayıldığı Fransadan fərqli olaraq, Azərbaycanda fundamental hüquq və azadlıqlar tam olaraq təmin edilir. "Azərbaycan müstəqilliyini bərpa edəndən etibarən daim demokratik dəyərlərə sadiq cəmiyyət kimi formalaşmış və inkişaf edib. Azərbaycan müxtəlif etnik və dini mənsubiyyətə mənsub insanların mehriban və təhlükəsiz

Makron Bakıya gələcəkmə - nazir Babayevlə görüşün mesajı

Ekologiya və təbii sərvətlər naziri ilə şəkil çəkdirən Fransa liderinin COP29 konfransında iştirakı istisna deyil; Bakı-Paris əlaqələri isə Yeni Kaledoniyaya görə daha da gərginləşib, XİN Fransanı üzr istəməyə çağırırdı; münasibətlərin düzəlməsi üçün yeganə yol...

"Fransa demokratik deyil, neokolonial ölkədir". Bunu deputat Hikmət Babaoğlu bildirib. Deputat deyib ki, Fransanın Yeni Kaledoniya xüsusi təyinatlıları göndərməsi müasir müstəmləkəçiliyin ən əyibəcar formasıdır. H.Babaoğlu qeyd edib ki, hazırda Fransanın güc strukturları 10-dan çox günahsız Yeni kaledoniyalıyı öldürüb, yüzlərlə insanı həbs edib: "Ən pisi isə odur ki, Fransanın daxili işlər naziri Jerar Darmanın "France-2" telekanalına müsahibəsində Azərbaycana qarşı iddialar səsləndirib. Bütün bunların günahkarı qismində xarici qüvvələri, o cümlədən Azərbaycanı göstərir. Beləliklə, özünün müstəmləkə siyasətini gizlətməyə çalışır. Əgər Azərbaycan beynəlxalq hüququ, öz azadlığını bərpa etməklə dünyada əzizlən xalqların mübarizə simvoluна çevrilibse, buna ilk növbədə demokratiya, beynəlxalq hüquq, insan hüquqları kimi dəyərləri başlıca prinsip elan edən dövlətlər sevinməlidir".

□ **Emil SALAMOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

Erməni lobbisinin şərlədiyi fəalımıza necə kömək edək? - mövqe

Bakıdan reaksiya: "İlhan Aşkın müdafiəsi ilə bağlı da müəyyən tədbirlərin görülməsi zəruridir, bu sadəcə bir türkün fərdi qaydada davası deyil, bütün türk millətinin davasıdır"

Hollandiyada fəaliyyət göstərən Niderland Azərbaycan-Türk Mədəniyyət Dərnəyinin sədri İlhan Aşkın erməni iddiaları əsasında mayın 15-də Haaqa şəhər Ağır Cəza Məhkəməsində növbəti məhkəməsi keçirilib. Bu barədə İlhan Aşkın özü məlumat verib (Axa.az.)

"Vəkilimlə birlikdə mənə qarşı Ermənistan səfirliyi və diasporunun ittihamlarına əsaslı faktlarla cavab verdik. Məhkəmənin nə qərar verdiyini yalnız iki həftədən sonra biləcəyik. Hesab edirəm ki, bugünkü (sırağünkü - red.) müdafiəmiz çox pozitiv oldu və biz haqlı olduğumuzu sübut etməyə çalışdıq. Ermənilərin təzyiqləri davam etsə belə, məhkəmənin ədalətli

mövqe sərgiləyəcəyinə ümid edirəm", - Aşkın bildirib.

İlhan Aşkın məhkəmədə Azərbaycan səfirliyinin nü-

siz şəraitdə yaşadığı ölkədir. Fransa tərəfi bu açıqlamaya görə üzr istəməlidir. Əks təqdirdə, bu, Azərbaycan-Fransa münasibətlərində daha mənfi təsirlərə gətirib çıxaracaqdır", - A.Hacızadə əlavə edib.

Siyasi ekspert Azad Məsiyevin "Yeni Müsavat"a bildirdiyinə görə, əvvəla, COP29 konfransının Azərbaycanda keçirilməsi bir neçə səbəblə izah olunur: "Azərbaycan sabit ölkədir, demokratik dəyərlər qorunub saxlanılır, təhlükəsizlik yüksək səviyyədə təmin

edilir. Amma bu konfransın Bakıda təşkil olunmasına sevinməyən dövlətlər də var, biri də Fransadır. Hətta bu konfransın Bakıda keçirilməsi əleyhinə bəyanatlar səsləndirib. Amma Azərbaycan tədbirinin yüksək səviyyədə keçirilməsi üçün hazırlıq görür. Fransa bu tədbirə kölgə salmağa çalışır. Erməni diasporunun Fransa qanadı rəy yaradır ki, Azərbaycanda vəziyyət fərqlidir. Ona görə Fransa ilə əlaqələr saxlanılır və real məlumatlar təqdim edilir. Əgər Pa-

ris həqiqətləri və dəvəti qəbul edəcəksə, Makron iştirak etməyə razılaşacaqsa, o zaman Fransanın qərarı təqdir oluna bilər". A.Məsiyevin fikrincə, bu məsələnin daha çox siyasi tərəfi var: "Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü təmin etməsi Fransanın xoşuna gəlmir və bütün siyasətini ermənilərə dəstək üzərində fokuslayıb. Fransa prezidenti gəlməyəcəksə, o demək deyil ki, COP29 baş tutmayacaq. Ona görə də seçim qarşı tərəfdədir".

Bunun əvəzində isə 2014-cü ildə Haaqa şəhərində Xocalı soyqırımına abidənin qoyulmasına nail oldum. Ona görə də bu, indinin yox, 10 il ərzində ermənilər tərəfindən davam edən kin və nifrətin nəticəsidir".

Yada salaq ki, İlhan Aşkın ötən il Haaqa məhkəməsinin qərarı ilə 1000 avro məbləğinə cərimə olunub, üstəlik iki aylıq həbs cəzasına məhkum edilmişdi. İlhan Aşkın həmin qərardan apelyasiya şikayəti vermişdi.

Rəsmi Bakı ermənilərin hədəfində olan bir türk vətənpərvərə necə kömək edə bilər?

Milli Məclisin Mədəniyyət komitəsinin sədri Fazil Mustafa "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, İlhan Aşkın müdafiəsi istiqamətində Azərbaycan tərəfindən mümkün olan bütün addımlar atılmalıdır. Məhkəmədə tələblərin nə olduğunu dəqiqləşdirmək lazımdır. Amma bütün hallarda Azərbaycan dövləti Azərbaycanın haqq işi uğrunda mübarizə apararaq bütün vətənpərvərlərə kömək etməyə hazırdır və hər zaman da bunu edir: "Hollandiya da erməni təsiri kifa-

yət qədər böyükdür və Hollandiya öz maraqlarını ermənilərin iradəsinə təslim edib, boğazındakı ipi ermənilərə verib. Ermənilər də hara gəldi Hollandiya kimi bir dövləti sürükləyirlər. Bu da həmin dövlətin cılız bir siyasi strategiya izlədiyini göstərir. Halbu ki, o daha çox Azərbaycan kimi dövlətlə dost olmağa çalışmalıdır. Həm iqtisadi, həm mədəni, həm başqa aspektlərdə yaxşı əlaqələr qurmağa maraqlı olmalıdır. Təəssüf ki, bütün platformalarda türklər əleyhinə öncül mövqeyi Hollandiya dövləti tutur. Amma buna baxmayaraq biz bu cür təhdidlər, təzyiqlər qarşısında heç vaxt geri çəkilmə cəmiyyət olmadığımızı görə ayrı-ayrı fərdlər formasında olsa da, qruplar, icmalar, təşkilatlar formasında da olsa, dövlət səviyyəsində də olsa mübarizəmizi davam etdirəcəyik. Konkret İlhan Aşkın müdafiəsi ilə bağlı da müəyyən tədbirlərin görülməsi zəruridir. Çünki bu sadəcə bir türkün fərdi qaydada davası deyil, bütün türk millətinin davasıdır".

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

“Yeni Müsavat”ın “Ba-xış bucağı” rubrikasında budəfəki müsahibimiz “Ayna”-“Zerkalo” qəzetinin təsisçisi və baş redaktoru, Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin sədri Elçin Şıxlıdır. Amma Elçin bəylə bu dəfə ənənəvi - mətbuat mövzusunda deyil, ata yurdu olan Qazax rayonunun neçə müddətdir müzakirə mövzusu olan kəndlərinin azad olunmasından danışdıq. Olduqca maraqlı fikirlərini bölüşdü, xatirələrini danışdı.

- Elçin bəy, bilirik ki, Bakıda doğulsanız da, Qazaxa bağlı insansınız. Bu mənada sizinlə fərqli mövzuda danışmaq istəyirik. Qazaxın azad olunan kəndləri ilə bağlı prosesləri yaqin ki, izləyirsiniz. Müşahidələriniz, təəssüratlarınızı bölüşə bilərsinizmi?

- Söhbət tək mənim qaxaxlı olmağımdan getmir. Amma təbii ki, Qazaxın kəndlərinin azad olunması, heç şübhəsiz, çox müsbət məsələdir və böyük bir hadisədir. Bundan sonra anklav kəndlər - Qazaxın 3 kəndi və Sədərəyin Kərki kəndi qalır. Bu kəndlərin ətrafında da söhbətlər gedir. Bütün bunlar qarşılıqlı, üzbəüz, təkbətək danışqların nə qədər önəmli olmasından xəbər verir. Çünki aradüzəldənlər - mən başqa cür deyə bilmirəm - bizi sülhə çağırırdılar. Amma gördük ki, aradüzəldənlər boş-boş fəaliyyətlə məşğul olurdular, sadəcə özlərinə iş tapmışdılar. Gəlirdilər, gedirdilər, “bəh-bəh”lə qarşılanı, yola salınırdılar, ortalıqda isə heç bir şey yox idi. Bu, 4 kəndin azad edilməsi, delimitasiya və demarkasiya prosesinə başlanılması onu göstərir ki, təkbətək, üzbəüz söhbətdən və danışqlardan yaxşısı yoxdur. İndi bunu istəyən də var, istəməyən də. İstəməyən daha çoxdur, daha güclülərdir, nədənsə...Belə düşünürəm ki, yerdə qalan kəndlərlə bağlı - onlar anklavdır - bir xeyli danışqlar aparıla bilər, bu, doğrudan da problemdir. Əgər torpağı alsan belə, gediş-geliş necə olacaq? İnsanlar təhlükəsiz şəkildə yaşaya biləcəklərimi? Bu məsələ tək-cə bizi düşündürür. Həmin kəndlərin geriye qaytarılması erməniləri qorxudur. Ermənilər düşünür ki, biz o kəndlərə qayıtsaq, artıq bu, onlar üçün böyük təhlükə yaradacaq. Amma bütün bunlar göstərir ki, biz yavaş-yavaş - Paşinyan da dözümlü getirə bilse, sülh müqaviləsinə doğru gedirik. Bu da çox gözəl bir

Elçin Şıxlıdan Qazaxın azad olunan kəndləri ilə bağlı ilginclə açıqlamalar

“Torpaqlarımızı erməniyə vermək istəyən məmuru yerli camaat döyüb toyuq damına salmışdı”

“Vaxtilə Aşağı Əskipara kəndində olmuşam, çox səfəli, çox bərəkətli yerlərdir, gözəl torpaqlardır”

nəticə olar. Bir çox insanlar belə düşünə bilərlər ki, Ermənistan Paşinyan əleyhinə etirazlar başlayıb, mitinqlər gedir, istefasını tələb edirlər. Amma bunu unutmamaq lazımdır ki, Paşinyan istefaya getsə və yaxud hər hansı bir səbəbdən postundan uzaqlaşdırsa, hesab edin ki, sülh prosesinin üstündən “yağlı” bir xətt çəkiləcək. Odur ki, əlimizdən gəlsə, biz Paşinyana dəstək olmalıyıq. O mənada ki, Paşinyan artıq Ermənistanın gələcəyinin normal olmasının yolunu anlayıb. Unutmayaq ki, Paşinyan Ermənistanın ilk prezidenti Levon Ter-Petrosyanın həmfikirlərindən biri olub. Onun partiyasının üzvü olub, sonradan aralanıb. Ter-Petrosyanın istefaya getməsinin də səbəbi ni biz bilirik. Çünki indi Paşinyanın Azərbaycanla münasibətdə özünü necə aparmalı olduğunu Levon Ter-Petrosyan o zamanlar özünün məşhur məktubunda yazmışdı. Yəqin ki, bu, Paşinyanın da beyninin hansısa küncündə var imiş. Ola bilər anlayıb ki, Levon Ter-Petrosyan o zaman uzaqgörənlik edib və

onu da başa düşüb ki, gerek qonşu ilə əmin-amanlıqda yaşayasan, onunla dava etməyəsən. Burada başqa həll yolu yoxdur.

- Amma 44 günlük müharibə ən böyük səbəbkar da Paşinyanın özü oldu. Müharibə partiyasının üzvü olmaması onun konstruktiv davranacağına ümidləri artırır, hətta Azərbaycan Prezidenti ilə də ayaqüstü söhbəti olmuşdu. Amma növbəti il “Qarabağ Ermənistanıdır”, deməklə ocağı alovlandırdı. Sizcə, onun sət ritorikasının səbəbi nə idi?

- Əvvəla, bizdən heç kim belə bir şey gözləmədi. Həmçinin beynində bu idi ki, azərbaycanlılar döyüşən deyil, azərbaycanlıların beynində ancaq alışı-veriştir, onlar sözün yaxşı mənasında ancaq tacirdilər, ondan başqa azərbaycanlıların əlindən heç nə gəlmir. Sadəcə olaraq olduğunu Levon Ter-Petrosyan o zamanlar özünün məşhur məktubunda yazmışdı. Yəqin ki, bu, Paşinyanın da beyninin hansısa küncündə var imiş. Ola bilər anlayıb ki, Levon Ter-Petrosyan o zaman uzaqgörənlik edib və

olur, yanında olanın ona qarşı hansısa bir pis hərəkət etməyini düşünür. Həmişə o fikirdə olur ki, hər necə olsa, qalib gələcəyəm. 30-32 il ərzində baş verənlər göstərdi ki, ermənilər illərlə, on illiklərlə Qarabağ məsələsinə həzrləşiblər, silahlanıblar, özlərinə dəstək tapıblar və əraziləri işğal ediblər. Paşinyan da heç ağına gətirə bilməzdi ki, Azərbaycan birdən-birə bu qədər hazırlıqlı ola və cəmi 44 gün ərzində öz torpaqlarını geri qaytara bilər. Əhəlimizin də əhval-ruhiyyəsi elə idi ki, hərbi çağırış məntəqələrinin hamısı döyüşə getmək istəyənlərin əlindən az qala partlayırdı. Bütün millət ayağa qalxmışdı və belə deyək ki, millətin qırışığı açılmışdı.

- Elçin bəy, ola bilməz ki, Qazaxın işğaldan azad olunan və ya azad olunacaq kəndləri ilə bağlı xatirələriniz olmamış deyil. Bu barədə nə deyə bilərsiniz?

- Xüsusi xatirəm yoxdur. Amma mən vaxtilə Aşağı Əskipara kəndində olmuşam. Çox səfəli, çox bərəkətli yerlərdir, gözəl torpaqlardır. Özü də o anklavların yaranması da ondan irəli gəlib ki, za-

man-zaman və bizim öz məmurlarımızın tərəfindən, bilmirəm anlamadan ediblər, yoxsa başqa səbəbdən...

- Bəlkə də ifrat humanizmdən...

- Yox, humanistlik deyil, özlərinin maraqları olub. Kimi Ermənistan, İrəvanda doktorluq dissertasiyası müdafiə etməliymiş, onun əvəzində “humanistlik” edib, kiminin nə bilim hansı maraqları olub və hansısa sənədləri imzalayıb, həmin yerləri hissə-hissə ermənilərə vermişik. Səhv etmərsə, 1984-cü ildəydi, Qazaxın İncədərəsi deyilən ərazisindəki kəndləri -Kəmərlı, Qaymaqlı... tərəfdən torpaqları ermənilərə verəndə hətta bizim o vaxtkı Nazirlər Sovetinin sədrinin müavini yerli camaat döyüb toyuq damına salmışdı. Bu hadisə ilə əlaqədar bir sıra sakinləri həbs etdilər, cəzalandırdılar. Yeni anklavlar belə yaranıb, o torpaqlar həmişə bizim torpaqlar olub. Sadəcə öyrüş yeri, yaşayış yeri kimi ermənilərə verilib və kəndlərimiz anklav olaraq qalıb. Bu məsələlər xəritədə əksini tapıb-tapmayıb, bilmirəm. Amma ola bilsin Nazirlər Şurasının hansısa sənədi imzalanıb. İndi hüquqi cəhətdən nə qədər güclü və sanballı olub-olmadığını mən bilmirəm. Gerek mütəxəssislər o sənədlərə baxıb, rəy versinlər. Hər halda Alma-Ata bəyannaməsi ilə bağlı nələrsə danışılır. O barədə əlimdə nəse olmadığı üçün bir şey deyə bilmirəm.

- Yuxarı Əskiparaya nə zaman, kimlərlə getdiyinizi demədiniz. Xatırlayırsınız?

- Qazax aran, dağətəyi zona sayılır. O zaman harasa getmək, kabab çəkmək istəyəndə heyvan, yemək götürüb, həmişə Ermənistan dağlarına qalxırdıq. Ermənistan dağları deyəndə ki, onlar da bizim olub. Sovet dövründə Göyçə mahalı bizdə idi. Qərbi Azərbaycan deyəndə o

tərəfləri, Göyçə tərəfləri nəzərdə tutaram, o zaman bizim yaylaq yerlərimiz olub. Nəticədə belə çıxır ki, yayda yaylağa qalxan, sonradan geri qayıda bilməyən insanlar sovetlərin o qərarından sonra orda qalıblar. Yəni ora bizim torpaqlardır. Əskiparaya da gəzməyə getmişdim. Atam, bibimin yoldaşı oraları çox yaxşı tanıyırdılar, mənə də göstərirdilər. 70-80-ci illərdə olub bunlar. Son hadisələr başlayanaqəd gedirdik o yerlərə.

- Qazaxın kəndləri, həmçinin Aşağı Əskipara azad olunduqdan sonra yenə də oralara getmək istəyirsiniz?

- Təbii. İnşallah azad olunan kimi gedəcəyəm oralara. Mən Azərbaycanın istənilən yerinə böyük həvəslə gedərəm. Nədənsə biz hamımız ölkədən kənara çıxmaq həvəsi ilə yaşamışıq. Amma baxıram ki, heç Azərbaycanı kifayət qədər tanıyıram (güllür). Bizim o qədər gözəl, səfəli yerlərimiz var ki...İmkən olsa, Bakıda oturmaram, qarış-qarış hər yeri gəzərəm.

Sonda istəyirəm bir məqamı da xüsusi qeyd edib. Bütün bu qələbələrin başında dayanan və millətin qırışığının açılmasının əsas səbəbkarı, heç şübhəsiz ki, ölkə rəhbəri, Ali Baş Komandan İlham Əliyevdir. Bir şeyə də fikir verin, bundan əvvəl idman nailiyyətlərimiz var idi, amma bir çoxu nədənsə hansısa legionerlərin hesabına əldə olunurdu. İndi diqqət edin, bizim idmançılar hamısı heç də həmişə nailiyyət qazana bilmədiyimiz idman növləri üzrə özlərini əjdaha kimi aparır. Yeni millətdə döyüşkən ruh əmələ gəlib. Bu da çox böyük bir məsələdir. Çünki biz müharibəni udmuşuq, amma savaş hələ də gedir. Ona görə də hamımız möhkəm olmalıyıq və dərk etməliyik ki, bu torpaqların yiyəsi bizik, onlar uğrunda savaş hər bir cəbhədə aparılmalıdır. Bu yolda hamımıza uğurlar arzulayıram!

□ Elşad PAŞASOY,
“Yeni Müsavat”

BMT: “2024-cü ilin əvvəlindən artan neft qiymətləri Azərbaycan və Qazaxıstanın gəlirlərini artıracaq”

2024-cü ilin əvvəlindən neft qiymətlərinin artımı Azərbaycan və Qazaxıstanın gəlirlərini artıracaq.

“APA-Economics” xəbər verir ki, bu barədə Birləşmiş Millətlər Təşkilatının (BMT) global iqtisadiyyatla bağlı hesabatında bildirilib. Qeyd edilib ki, hər iki ölkədə bu il inflyasiya səviyyəsi əhəmiyyətli dərəcədə azalıb.

Hesabatda həmçinin bildirilib ki, Qafqazın və Mərkəzi Asiyanın digər iqtisadiyyatları Rusiya bizneslərinin köçürülməsindən və Rusiya bazarına artan təkrar ixrac imkanlarından faydalanır. Bununla belə, Rusiya Federasiyasında əməkçi miqrantların işə götürülməsi qaydalarının planlaşdırılan sərtləşdirilməsi çox güman ki, pul köçürmələri axını azaldacaq və daxili əmək bazarlarında təzyiqlər yaradacaq.

olmalıdır”.

AXP sədri Pənah Hüseyn bildirib ki, tədbir “Dəyirmi masa” tipli idi: “Konkret mövzu “Siyasi partiyalar haqqında qanunun tətbiqi məsələləri” idi və təşkilatçı tərəfindən hakimiyyətlə siyasi partiyalar arasında siyasi dialoq prosesinin tərkibi, eyni zamanda maarifləndirici tədbir kimi təqdim edildi və bu məzmununda idi.

Çıxışlarda tədbirin konkret mövzusu ilə yanaşı ölkənin siyasi həyatının, qarşılıqlı siyasi fəaliyyətlərin aktual problemlərinin daha geniş spektri əhatə edildi. Ümumilikdə tədbir 4 saatdan çox çəkdi. İstər siyasi, istərsə də maarifləndirici baxımdan ümumən faydalı oldu”.

Gələcək Azərbaycan Partiyasının sədri Ağasif Şakiroğlu isə bildirib ki, çox səmərəli ictimai müzakirə oldu: “Qarşılıqlı dialoq mühitində keçən tədbiri Parlament seçkiləri öncəsi yeni bir mərhələnin açılışı da hesab etmək olar”.

Ədalət Partiyasının sədri Elxan Şükürlü isə bildirib ki, 2019-cu ildə yaradıldığı vaxtdan indiyədək ölkədə milli və siyasi birliyin yaradılması istiqamətində sistemli fəaliyyətə başlayan Prezident Administrasiyasının Siyasi partiyalar və qanunvericilik hakimiyyəti ilə əlaqələr şöbəsi daha bir nəcis təşəbbüsə, həm də Azərbaycanın müstəqillik tarixində növbəti ilke imza

atıb: “Tədbir 16 dekabr 2022-ci ildə qəbul edilən yeni “Siyasi partiyalar haqqında” qanunun tətbiqində ortaya çıxan problemlərin müzakirəsi üçün təşkil edilse də, demək olar, çıxış edən partiya təmsilçiləri yüksək ədəb və əxlaq çərçivəsində həm iqtidar-müxalifət münasibətləri, həm də ölkənin siyasi gələcəyini birgə inşa etmək yolları barədə kifayət qədər aydın və dolğun, əhatəli, əsaslandırılmış təkliflər, mövqelər səsləndirildilər...”

Vaxt var idi, Azərbaycandakı partiyaları yalnız xarici ölkə səfirlikləri bir araya toplayır, onlar müəyyənləşdirirdilər ki, bu ölkədə kim müxalifətdir, kim yox və hansı problemlərə hansı baxış olmalıdır...”

Şükür ki, siyasi partiyaların yolunu, taktikasını, siyasi mövqe və baxışlarını başqa ölkələrin səfirliklərinin müəyyənləşdirdiyi o rüsvayçı dönmə artıq arxada qalıb və indi biz özümüz öz dövlətimizin təşkilatçılığı ilə öz dövlətimizin - evimizin problemlərini eyni masa arxasında rahatca əyləşib, birlikdə, tutaşmadan, dalaşmadan, yüksək siyasi mədəniyyət çərçivəsində, deyə-gülə müzakirə edirik”.

Tədbirdə Azərbaycanda fəaliyyət göstərən, dövlət qeydiyyatında olan 26 siyasi partiyadan 25-nin sədri və ya nümayəndələri təmsil olunub.

□ Etibar SEYİDAĞA,
“Yeni Müsavat”

Daxili siyasətdə mühüm gedış - iqtidar-müxalifət dialoqu...

Siyasi partiyalarla dövlət orqanları arasında konstruktiv əməkdaşlığın qurulması və inkişaf etdirilməsi məqsədilə Prezident Administrasiyası tərəfindən Milli Məclis Aparatının, Mərkəzi Seçki Komissiyasının, Hesablama Palatasının, Ədliyyə və Maliyyə nazirliklərinin, habelə 25 siyasi partiyanın nümayəndələrinin iştirakı ilə mayın 16-da “Siyasi partiyalar haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiqi məsələləri mövzusunda tədbir keçirilib.

Görüşdə çıxış edən Prezident Administrasiyasının Siyasi partiyalar və qanunvericilik hakimiyyəti ilə əlaqələr şöbəsinin müdiri Ədalət Vəliyev dövlət siyasətində demokratik prinsip və dəyərlərə daim sadıq qalan Prezident İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə ölkədə davamlı olaraq müxtəlif siyasi qüvvələr arasında konstruktiv əməkdaşlıq, sağlam siyasi dialoq və ümummilli məsələlərdə həmrəylik mühitinin təşviq olunduğunu bildirib, bu istiqamətdə indiyədək görülmüş çoxsaylı işlər barədə ətraflı məlumat verib.

Şöbə müdiri siyasi partiyaların cəmiyyətdə artan rolunu ölkəmizdə formalaşmaqda olan yeni siyasi konfiqurasiyanın əsas elementlərindən biri kimi xüsusi vurğulayaraq təşkil olunmuş görüşün, həmçinin siyasi partiyaların mövcud potensialının dövlət siyasətinin və ictimai münasibətlərin daha da inkişafına yönəldilməsi imkanlarının genişləndiril-

PA-nın təşkil etdiyi görüşdə iştirak edən partiya sədrlərindən önəmli açıqlamalar

məsinə xidmət etdiyini bildirdi. Ə.Vəliyev sağlam əməkdaşlığın, milli həmrəyliyin sabitliyi və dayanıqlı inkişafı təmin edən amillərdən olduğunu diqqətə çatdırıb. Sonra tədbirdə müxtəlif dövlət orqanlarının nümayəndələri çıxış edərək “Siyasi partiyalar haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunundan irəli gələn məsələlər barədə təmsil etdikləri orqanların aidiyyəti üzrə gördüyü işlər məlumat veriblər. Ədliyyə Nazirliyinin nümayəndəsi siyasi partiya üzvlərinin reyestrinin aparılması, siyasi partiyalarla iş üzrə fərdi kabinetdən istifadə, qanunvericiliyin pozulmasına görə məsuliyyət, Maliyyə Nazirliyinin nümayəndəsi siyasi partiyalarda mühasibat uçotunun aparılması, siyasi partiyalara dövlət maliyyə yardımının ayrılması, Mərkəzi Seçki Komissiyasının nümayəndəsi siyasi partiyaların maliyyə hesabatı, siyasi partiyalar tərəfindən ianələrin qəbul olunması, Hesablama Palatasının nümayəndəsi isə siyasi partiyalara dövlət büdcəsindən ayrılmış maliyyə yardımının xərclənməsinin yoxlanılması kimi məsələlərə aydınlıq gətiriblər.

Daha sonra siyasi partiyaların nümayəndələri çıxış edərək müzakirə olunan mövzulara münasibətlərini bildirdilər. Cəmiyyəti narahat edən məsələlərin daha təkmil həlli yollarının müəy-

yənləşdirilməsində siyasi partiyaların mühüm rol oynaya biləcəyi nəzərə çatdırılaraq milli maraqlar və milli birliyin qorunması naminə ölkənin bütün vətənpərvər və intellektual qüvvələrinin səfərbər olmasının vacibliyi, habelə mövcud dialoq mühitinin qorunub saxlanması əhəmiyyəti vurğulanıb.

Tədbirdə iştirak edən partiyaların rəhbərləri təəssüratlarını “Yeni Müsavat”la bölüşüblər. Milli Dirçəliş Hərəkatı Partiyasının sədri Fəreç Quliyev bildirdi ki, bu tədbir dialoq platformasında növbəti addım da adlandırılabilir. Çünki orada müxtəlif fikirlər səsləndirildi və demək olar orada bütün partiyalar iştirak edirdilər: “Tədbir mahiyyətə onu göstərdi ki, bundan sonra da iqtidarla müxalifət arasında ki münasibətlər mehız dialoq formasında davam edəcək. Bu, əslində özü bir ictimai sazişdir. Daxili möhkəmlilik barışa söykənən sabitliyə bağlıdır. Bu sabitlik olmadan xarici faktorlarla mübarizə aparmaq da mümkün deyil. O baxımdan da keçirilən tədbir çox faydalı tədbir sayılmalıdır. Hamı qəbullanıb ki, problemlərin həll olunmasında birlikdə çalışmaq daha faydalıdır. Tədbirdə həm də maarifləndirmə işləri aparıldı. Siyasi partiyaları maraqlandıran suallar səsləndi, təkliflər irəli sürüldü. Hakimiyyət təmsilçisi cənab Ədalət Vəliyev qeydlər gö-

türdü. Tədbir göstərdi ki, biz ölkə və cəmiyyət olaraq hədəflərimizə çatmağa biləcəyik”.

AMİP sədri Arzuxan Əliyev isə bildirdi ki, belə bir tədbirin keçirilməsini təqdir edir: “Orada çıxışında da bunu qeyd etdim. Gələcəkdə də müxtəlif mövzular ətrafında bu cür dəyirmi məsələlərin keçirilməsini məqbul və vacib sayırıq. Çünki ölkədə siyasi partiyaların mövcud problemlərlə bağlı bir masa ətrafında müzakirə etməsi, cəmiyyətdə birlikdə mesajlar verməsi əhəmiyyətli faktorlardan biridir. Biz

2 024-cü ildə Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankı (AYİB) Ermənistanla görünməmiş sərmayələr yatırmağı planlaşdırır - 500 milyon avro. Bu barədə AYİB prezidenti Odil Renaud-Basso Bankın mayın 15-də İrəvanda keçirilən illik iclası zamanı məlumat açıqlayıb.

Onun sözlərinə görə, bu, Ermənistanla sərmayə qoyuluşu baxımından Bank üçün tarixi göstərici olacaq. Bank prezidenti xatırladı ki, indiyədək AYİB Ermənistanla 210 layihəyə 2 milyard avrodan çox sərmayə qoyub. Təkcə son beş ildə AYİB Ermənistanla 640 milyon avro sərmayə qoyub ki, bunun da 80 faizi özəl sektorun inkişafına ayrılıb.

Odil Renaud-Basso izah edib ki, Bankın fəaliyyəti 5 komponentə əsaslanır: informasiya texnologiyaları, maliyyə sisteminin sabitliyi, biznes mühitinin inkişafı, yaşıl gündəm və regional əlaqə: "Ermənistanla IT sahəsində ciddi ekspert potensialı formalaşıb, ölkə xarici şirkətləri cəlb edir və Bank bu sahədə

Azərbaycan və Türkiyəsiz "xoşbəxtlik" xülyası - İrəvana ayrılan pullar nə vəd edir?

Ermənistanla yatırılan sərmayələr regional integrasiyanı təmin edə bilər, bir şərtlə...

Bankından (AYİB) 10 milyon avro kredit alacaq. Ermənistan mediası yazır ki, mərkəz Zəngəzur vilayətinin Şaki kəndi yaxınlığında (Qarakilsədən 7 km məsafədə, Şimal-Cənub avtomobil dəhlizinə bitişik ərazidə) 7,7 hektar torpaq sahəsində inşa ediləcək. Bunun üçün AYİB səhmdarlarının xüsusi fondundan 2 milyon avro qrant ayrılacaq. Layihə çərçivəsində yeni inzibati binanın tikintisi nəzərdə tutulub. Gömrük mərkəzində giriş-çıkış istiqamətində 5 zolaq və 100 ton

Sabiq maliyyə naziri, professor Fikrət Yusifov "Yeni Müsavat"a açıqlamasında qeyd etdi ki, Ermənistan Azərbaycan və Türkiyə ilə münasibətləri normallaşdırmağı müddətdə bu dövlətə yönləndirilən sərmayələrin heç bir əhəmiyyəti yoxdur:

"Ermənistan Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankı ilə artıq uzun müddətdir ki, əməkdaşlıq edir. Lakin son zamanlar bu əməkdaşlığın genişləndirilməsi istiqamətində ciddi addımlar atılır. Görünən budur ki, Ermənistanın

ayaq üstə saxlayan da Rusiyadır. Bunun müqabilində Ermənistanın Rusiya qarşısında yazılmamış tarixi bir öhdəliyi - ağasına xidmət göstərmək öhdəliyi var. Bu öhdəlikdən boyun qaçırmaq nə qədər realdır, Ermənistan bunu edə biləcəkmi? Və ya Ermənistan gerçəkdən bunu etməyə qalxarsa, onun aqibəti necə olacaq? Rusiya Ermənistanın Qərbin qucağına atılmasına heç nə olmamış kimi göz yumacaq mı? Yaxın zamanda bütün bu sualların cavabı olacaq.

XİN: "Fransa üzr istəməsə, bu, münasibətlərdə daha mənfi təsirlərə gətirib çıxaracaq"

"Fransa tərəfindən Azərbaycana qarşı səslənmiş bu kimi fikirlər tamamilə qəbul edilməzdir və tərəfimizdən qətiyyətlə rədd edilib".

APA xəbər verir ki, bu barədə Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat xidmətinin rəhbəri Ayxan Hacızadənin Fransanın daxili işlər naziri Jerar Darmanın tərəfindən Azərbaycanın diktatura adlandırılması ilə fikrinə cavabında deyilir.

O bildirilib ki, insan hüquqlarının kobud şəkildə pozulduğu, baş verən iğtişələr zamanı aksiyaçıların öldürüldüyü, İslamofobia və müsəlmanlara qarşı hücum hallarının, eləcə də antisemitizmin geniş yayıldığı Fransadan fərqli olaraq Azərbaycanda fundamental hüquq və azadlıqlar tam olaraq təmin edilir.

"Azərbaycan müstəqilliyini bərpa edəndən etibarən daim demokratik dəyərlərə sadıq cəmiyyət kimi formalaşıb və inkişaf edib. Azərbaycan müxtəlif etnik və dini mənsubiyyətə mənsub insanların mehriban və təhlükəsiz şəraitdə yaşadığı ölkədir.

Fransa tərəfi bu açıqlamaya görə üzr istəməlidir. Əks təqdirdə, bu, Azərbaycan-Fransa münasibətlərində daha mənfi təsirlərə gətirib çıxaracaqdır", - Ayxan Hacızadə əlavə edib.

dəstək verməyə hazırdır. Müvafiq vergi və pul siyasətinin həyata keçirilməsi nəticəsində bir neçə il ərzində maliyyə sistemi ciddi sabitlik nümayiş etdirmişdir. Ermənistan Mərkəzi Bankı ilə səmərəli əməkdaşlıq qurulub. Biz həmçinin özəl sektorun maliyyə imkanlarını artırmaq üçün kommersiya bankları ilə işləyirik. İrəvanda nəqliyyat sahəsində "yaşıl gündəliyin" həyata keçirilməsi emissiyaların 210 min ton azalmasına səbəb olub. Bu, nəzəri olaraq 500 min avtomobilin yollardan yoxa çıxmasına bərabərdir. Biz bərpa olunan enerji sahəsində daha çox işlər görməyə hazırıq".

Bu günlərdə yayılan xəbərlərə görə, Ermənistan hökuməti Zəngəzur vilayətində yeni gömrük və logistika mərkəzinin inşası üçün Avropa Yenidənqurma və İnkişaf

ağırlığında 2 tərzi olacaq. Ermənistan hökuməti hesab edir ki, Zəngəzur vilayətində belə mərkəzin yaradılması prioritet məsələdir, çünki sözügedən ərazidə 2 müvəqqəti saxlama anbarı olsa da, onların kifayət qədər ərazi və tikinti şəraiti, o cümlədən vilayət ərazisində xarici malların dövriyyəsi üçün gömrük xidmətinin səmərəli təşkili məqsədilə lazımi texniki avadanlıqlar yoxdur. Ermənistan ilə AYİB arasında "Zəngəzur Gömrük və Logistika Mərkəzi" kredit sazişinin layihəsi Ermənistan üçün əlavə maliyyə öhdəliklərinə səbəb olacaq. Mərkəzin inşası Al-nin Ermənistan üçün iqtisadi və investisiya proqramı ilə planlaşdırılır və hazırda xarici iqtisadi fəaliyyət üçün xidmət mərkəzlərinin yaradılması üzrə qəbul edilmiş proqramın tərkib hissəsidir.

son zamanlar Rusiya ilə bağları kəsib, Avropa ilə yaxınlaşmaq istiqamətində atdığı addımlar, fəaliyyəti daha çox Avropanın siyasi dirijor çubuğu ilə idarə olunan Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankı da "həvəsləndirib". Bankın Ermənistanla layihələr üçün böyük həcmdə kreditlər verilməyə dair planları da bu "həvəsdən" qaynaqlanır.

Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankının Ermənistanla bu dəstəyinin nə qədər uğurlu olacağını zaman göstərəcək. Rusiya - Ermənistan münasibətlərində yaranmış gərginliyin nə ilə yekunlaşacağı hələlik məlum deyil. Avropa daxil, bütün dünyada hər kəs çox yaxşı bilir ki, Ermənistan Rusiya tərəfindən Azərbaycan torpaqlarında yaradılmış bir dövlət Rusiyanın Cənubi Qafqazda forpostu və onu bu günə qədər

Ermənistan, Rusiya ilə münasibətlərində yaranmış gərginliyin nə ilə nəticələncəyi baxımından anlamalıdır ki, Azərbaycan və Türkiyənin dominant olduğu bir bölgədə onun bir dövlət kimi yaşaması bu iki ölkə ilə normal münasibətlərin qurulmasından və normal əməkdaşlıqdan keçə bilər. Əks halda onun bu bölgədə bir dövlət kimi qalmasının heç bir perspektivi yoxdur. Bir sözlə, yerləşdiyi regionda nə şərqə, nə qərbə çıxışı olmayan, şimala çıxışı torpaq iddiaları ilə mütəmadi narahat etdiyi Gürcüstan üzərindən keçən, yeganə cənuba - İranla çıxışı olan və Qərblə hərbi ittifaqı dərinləşdirmək səbəbindən münasibətlərində sərnişinlik yaranan Ermənistan realıqları olduğu kimi dəyərləndirə bilməsə, onun bir dövlət ki-

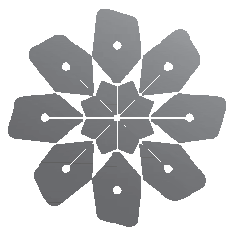
mi sonunun nə ilə yekunlaşacağına heç kim təminat verə bilməz..."

"Respublikaçı Alternativ" (REAL) partiyaasının icraçı katibi, iqtisadi ekspert Natiq Cəfəri də "Yeni Müsavat"a şərhində bildirdi ki, son zamanlar Avropa maliyyə institutlarının Ermənistanla marağının artmasının siyasi səbəbi var: "Ermənistanı Rusiyanın təsirlərindən çıxarmağa çalışırlar. Rusiyanın Ermənistanla təsirinin azalması global olaraq Azərbaycan və Türkiyə üzərindən mümkünür. Azərbaycan və Türkiyə ilə münasibətlər yaxşılaşmadan Rusiyanın Ermənistanla təsirlərini azaltmaq mümkünür. Bunu Qərb institutları da bilirlər. İnvestisiyalar daha çox infrastruktur layihələrinə ayrılır. Azərbaycandan fərqli olaraq Ermənistanla infrastruktur-avtomobil, dəmir yolları bərpa vəziyyətindədir. Yeni bu investisiyaların böyük hissəsi xüsusilə avtomobil və dəmir yollarının yenidən qurulmasına sərf olunacaq. Azərbaycan və Ermənistan arasında kommunika-siyaların açılması artıq son

mərhələyə qədəm qoyur. Yəqin ki, bu il ərzində ciddi irəliləyişlərdə olunacaq. Bu, faktiki olaraq, Azərbaycan, Türkiyə və Ermənistan arasında kommunikativ münasibətlərin gələcəkdə inkişafına xidmət edəcək. Yəni, Ermənistanla külli miqdarda sərmayənin ayrılması Azərbaycana, yaxud Türkiyəyə qarşı yönəlməmiş addım deyil. Bu, sadəcə Ermənistanı Rusiyanın təsirlərindən xilas etmək və gələcəkdə regional integrasiyanı təmin etmək üçündür".

Qeyd edək ki, Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankının (AYİB) illik toplantısı çərçivəsində Ermənistanla investisiya imkanları sessiyasında çıxış edən Ermənistan prezidenti Vaaqn Xaçaturyan bildirib ki, Cənubi Qafqaz yal-nız region dövlətlərinin maraqları nəzərə alınmaqla inkişaf edə bilər: "Yalnız regionun bütün dövlətlərinin iştirakı, onların həyatı maraqlarını birləşdirməklə Cənubi Qafqazda dayanıqlı inkişafın ilkin şərtlərini yaratmaq mümkün olacaq", - o bildirib.

□ Nigar HƏSƏNLİ,
"Yeni Müsavat"

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

Azad sahibkarlığın və liberal iqtisadiyyatın təşviqi

2024-cü ilin yanvar-aprel aylarında Azərbaycanın xarici ticarət dövriyyəsi 13 milyard 633,4 milyon ABŞ dolları təşkil edib. "Yeni Müsavat" Dövlət Gömrük Komitəsinin statistikasına əsasən xəbər verir ki, bu, ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 23,8 faiz azalma deməkdir.

Dörd ayda Azərbaycan xaricə 8 milyard 168 milyon 591.68 min dollarlıq mal və məhsul ixrac edib. Bu, ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə ixracımızın 4 milyard 416 milyon 221.26 min dollar və ya 36,1 faiz azalması deməkdir.

Ixracdan fərqli olaraq, id-xalımız artıb. Belə ki, dörd ayda xaricdən 5 milyard 464,7 milyon ABŞ dolları dəyərində mal-məhsul almışıq. Bu isə ötən ilin eyni dövrünə nisbətən 3,1 faiz artım deməkdir. Beləliklə, hesabat dövründə xarici ticarət dövriyyəsində 2 milyard 703,8 milyon dollarlıq müsbət saldo yaransa da, bu, ötən ilin eyni dövrünə nisbətən 2,7 dəfə azdır.

Cari ilin 4 ayında ümumi ixracımızın 7 milyard 248 milyon 577.70 min dollarını neft-qaz sektoruna, 920 milyon 13.98 min dollarını isə qeyri-neft-qaz sektoruna daxil olan mallar təşkil edib. Neft-qaz ixracımız ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 36,3 faiz və ya 4 milyard 149 milyon 16.58 min dollar, qeyri-neft ixracımız isə 22,5 faiz və ya 267 milyon 204.68 min dollar azalıb.

Yanvar-aprildə bitumlu suxurlardan alınmış xam neft və xam neft məhsulları ixracı ötən ilki 9 milyon 235 min 906.05 tondan 6 milyon 928 min 455.79 tona, dəyər ifadəsində isə 5 milyard 715 milyon 409.95 min dollardan 4 milyard 364 milyon 589.72 min dollara

qədər azalıb. Təbii qaz ixracımız 6 milyard 513 milyon 694.62 min kubmetrdən 7 milyard 706 milyon 860.61 min kubmetrə qədər artsa da, dünya bazarında qiymətlərin ucuzlaşması nəticəsində dəyər ifadəsində 5 milyard 418 milyon 534.55 min dollardan 2 milyard 758 milyon 782.82 min dollara düşüb.

Enerji məsələləri üzrə ekspert İlham Şabanın fikrincə, Azərbaycanın dörd aylıq ixracındakı azalmanın kökündə neft-qaz bazarındakı qiymət konyunkturunun dəyişməsi dayanır: "Ixracın azalmasına təsir edən əsas faktorlar: neftin həcmnin və ixrac qiymətinin azalması, qazın 2 dəfəyədək ucuzlaşması və elektrik enerjisinə klimatik faktorlarla əlaqədar qonşu ölkələrdə tələbatın hiss ediləcək səviyyədə azalmasıdır".

Qeyd edək ki, 2024-cü ilin yanvar - aprel aylarında Azərbaycanda ötən ilin eyni dövründəkindən 500 milyon kubmetr çox - 16,7 milyard kubmetr təbii qaz hasil edilib. Qazın 4,4 milyard kubmetri "Azəri-Çıraq-Günəşli", 9,2 milyard kubmetri "Şahdəniz", 0,5 milyard kubmetri "Abşeron", 2,6 milyard kubmetri SOCAR üzrə hasil olunub. Bu qazın 8,5 milyard kubmetri ixrac olunub ki, bu da ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 2,7 faiz çoxdur. Avropaya 4,2 milyard kubmetr, Türkiyəyə 3,2 milyard kubmetr,

İqtisadiyyat

ÜSAVAT
N 86 (8459) 18 may 2024

Azərbaycandan ixracı azaldan səbəblər - təhlil

İlham Şaban: "Bunun kökündə neft-qaz bazarındakı qiymət konyunkturunun dəyişməsi dayanır"

Gürcüstana isə 1,1 milyard kubmetr qaz satılıb.

2024-cü ilin yanvar - aprel aylarında ölkədə ötən ilin eyni dövründəki 10,2 milyon tona qarşı 9,6 milyon ton neft (kondensatla birlikdə) hasil edilib. Neft hasilatının 5,5 milyon tonu "Azəri-Çıraq-Günəşli"nin(ötən il 6,2 milyon ton), 1,4 milyon tonu (kondensat) "Şahdəniz"nin(1,5 milyon ton), 0,2 milyon tonu (kondensat) "Abşeron" yatağının payına düşüb. SOCAR üzrə neft (kondensatla birlikdə) hasilatı ötən ilki qədər - 2,5 milyon ton təşkil edib.

Bu dövrdə 7,9 milyon ton neft (kondensatla birlikdə, ötən il 8,5 milyon ton) ixraca nəql olunub. Bunun 6,9 milyon tonu konsorsiumun(7,6 milyon ton), 1 milyon tonu isə SOCAR-ın(847 min ton) payına düşüb.

Bu ilin dörd ayında Azərbaycanın neftinin ən böyük alıcısı İtaliya olub.

Azərbaycanın neft ixracı

üzrə siyahıda üçüncü yeri Hindistan tutur.

Ümumilikdə, hesabat dövründə Azərbaycandan 19 ölkəyə neft ixrac edilib.

Qeyri-neft ixracına gəlincə, gömrük statistikasından aydın olur ki, buradakı azalmanın əsas səbəbi elektrik enerjisi ilə bağlıdır. Belə ki, əgər ötən ilin dörd ayında Azərbaycandan 313 milyon 683.62 min dollar dəyərində 2 milyard 801 milyon 763.32 min kVt/saat elektrik enerjisi ixracı qeydə alınmışdısa, bu il ixrac cəmi 47 milyon 640.25 min dollar dəyərində 856 milyon 185.78 min kVt/saat təşkil edib. Bu isə enerji ixracının dəyər ifadəsində 6,6 dəfə, natüra ifadəsində isə 3,3 dəfə azalması deməkdir.

Qeyri-neft-qaz sektorunun əsas məhsulları olan kənd təsərrüfatı, kimya sənayesi məhsullarının ixracında isə artım var.

Rusiyada pomidor idxalı

nın rüsumlardan azad edilməsi Azərbaycandan bu məhsulun ixracında ciddi artıma səbəb olub. Dörd ayda ümumilikdə ölkədən xaricə 71 milyon 167.17 min dollar dəyərində 52 175.34 ton pomidor ixrac edilib.

Ixracında ciddi artım olan daha bir məhsul pambıq lifidir. Bu ilin dörd ayında 78 milyon 691.75 min dollar dəyərində, 51 994.98 ton pambıq lifi ixrac olunub. Ötən ille müqayisədə ixrac dəyər baxımından 205 faizdən çox, miqdar ifadəsində isə 248 faiz artıb.

Qeyd edək ki, pambıq lifi ixracı ötən il ərzində kəskin şəkildə azaldıqdan sonra bu ilin əvvəlindən artmağa başlayıb. Ixrac artsa da, istehsalda azalma davam edir. Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına əsasən dörd ayda Azərbaycanda 31962,0 ton pambıq lifi istehsal olunub ki, bu da əvvəlki ille müqayisədə 18,8 faiz azdır.

Yanvar-aprel aylarında qeyri-neft-qaz məhsullarından almanın, bitki və heyvan mənşəli piylər və yağların, alüminium və ondan hazırlanan məmulatların da ixracında artım olub.

Ötən ille müqayisədə ixracı azalan məhsullar arasında nar, şəkər, çay, kartof, kimya sənayesi məhsulları və sair var.

İdxala gəlincə, buradakı artım dünya bazar qiymətlərində ötən ildən bəri müşahidə olunan 15 faizə yaxın ucuzlaşma-

nı nəzərə aldıqda, daha yüksəkdir. Belə ki, bir çox məhsulların idxalında miqdar baxımından artım dəyər baxımından artımdan daha yüksək rəqəmləri əhatə edir.

Yanvar-aprel aylarında Azərbaycana yeyinti məhsullarının idxalı illik ifadədə 3,3 faiz - 748 milyon 212.54 min dollardan 773 milyon 337.74 min dollara qədər artıb. Bu zaman et idxalı 24 milyon 936.08 min dollardan 36 milyon 503.19 min dollara, kərə yağı və süd-dən hazırlanan digər yağların idxalı 34 milyon 442.68 min dollardan 40 milyon 975.38 min dollar, bitki və heyvan mənşəli piylər və yağların idxalı 59 milyon 207.87 min dollardan 74 milyon 73.34 min dollar qədər artıb. Çay, buğda, süd və digər məhsulların idxalında isə azalma baş verib.

İdxalında artım qeydə alınan qeyri-yeyinti məhsullarından geyim əşyaları və geyim üçün ləvazimatlar, qara metallar və onlardan hazırlanan məmulatlar, maşın, mexanizm, elektrik aparatları, avadanlıqlar və onların hissələri öndə gedir.

Maşın, mexanizm, elektrik aparatları, avadanlıqlar və onların hissələri, mebel və onun hissələrinin idxalında isə azalma müşahidə olunur.

Ekspertlərə görə, idxaldakı artımın əsasında işğaldan azad olunan ərazilərdəki tikinti-bərpa işləri, həmçinin müdafiə sənayesinin tələbatının artması amilləri dayanır.

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Dünya SAKIT

Cangüdən peşəkarlığı - hansı hallarda o, sınaqdan çıxmış sayılır...

Ekspert: "Mühafizəçilər Robert Fitsonu düzgün əhatəyə almayıblar, xalqla görüşü zamanı düzgün yer seçməyiblər"

Slovakiyanın baş naziri Robert Fitsoya sui-qəsd dünya siyasi gündəminin əsas mövzularından biri olaraq qalır. Məsələ ondadır ki, xüsusi qoruma altında olan baş nazirə 71 yaşlı bir adamın rahatca 5 dəfə ardıcıl güllə atəş etməsi mühafizəçilərin peşəkarlığını böyük şübhə altına qoyub.

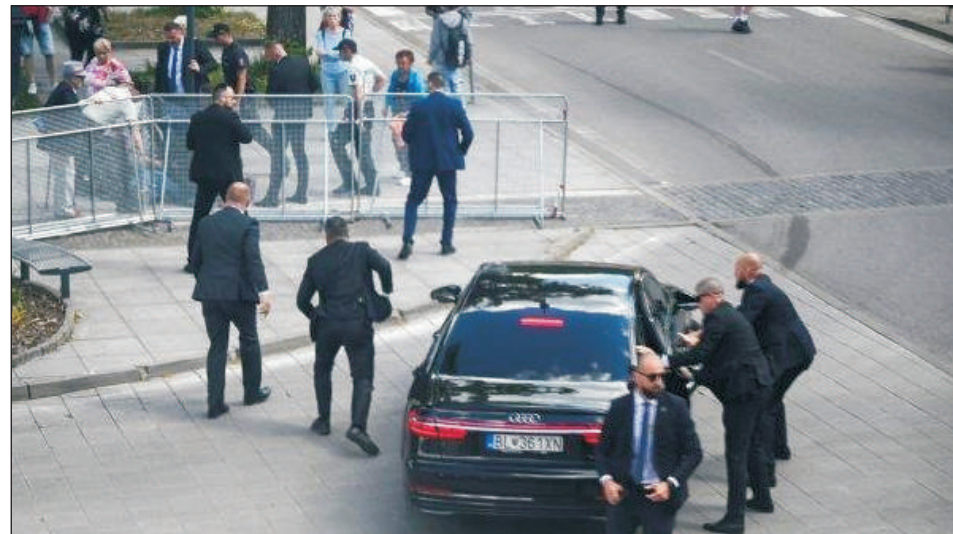
Bes cangüdənlər yaşı 70-i ötmüş hücumçunun qarşısını niyə ala bilməyib? Ala bilərdilermi?

Rusiyanın ilk prezidenti Boris Yeltsinin təhlükəsizlik xidmətinin rəhbəri olmuş Aleksandr Korjakov Fitsoya qarşı sui-qəsdin baş tutmasında onun mühafizəçilərini günahlandırır və mühafizəçilərin səhvlərini sadalayır. O, Rusiya mətbuatına deyib ki, mühafizəçilər küçəni əvvəlcədən hazırlamalı idilər. Siyasətçi kortəbii şəkildə insanlarla ünsiyyət qurmaq qərarına gəlsə belə, ən azı birinci onlar qaçmalı və hər kəsi sıx halqa ilə mühasirəyə almalı, baş naziri heç nə ilə təhdid etmədiyiə əmin olmalı idilər. Onun qənaətinə, mühafizəçilərin səhvi belə acınacaqlı vəziyyəti ortaya çıxarıb.

Fitsoya qarşı sui-qəsd Slo-

vakiyanın Gandlova şəhərində baş verib. Yuray Çintula respublika hökumətinin iclasının keçirildiyi binanın qarşısında baş nazirə atəş açıb. Hadisə şahidlərinin sözlərinə görə, tədbir başa çatdıqdan sonra siyasətçi yerli sakinlərə yaxınlaşıb. Sonra izdihamdan bir neçə atəş səsi eşidilib və Fitso yerə yıxılıb. O, döş qəfəsindən və mədəsindən yaralanıb və helikopterlə Bratislavadakı xəstəxanaya aparılıb. Şahidlərin sözlərinə görə, Fitso onu salamlayan insanlara yaxınlaşarkən təxminən 5 atəş açıb. Yuray Çintula dərhal saxlanılıb.

Təhlükəsizlik üzrə ekspert İlham İsmayıl yuxarıdakı arqumentləri bölüşürmü? Bundan əlavə, necə olub ki, hadisə zamanı mühafizəçilərdən heç biri yaralanmayıb? Ümumiyyətlə, mühafizəçiyə qarşı əsas tələb-

lər nə olmalıdır? Bu tələblər qorunan şəxsin statusu ilə bağlı (prezident, baş nazir və s.) dəyişirmi? Dünyada mühafizəçi-cangüdən hazırlayan konkret qurum, məktəb varmı?

"Rusiyanın keçmiş prezidentinin mühafizəçisinin dediklərində həqiqət var. Mühafizəçilər həqiqətən də Robert Fitsonu düzgün əhatəyə almayıblar,

xalqla görüşü zamanı düzgün yer seçməyiblər. Bundan başqa Robert Fitso yeni baş nazir seçilib, Macarıstan lideri Viktor Orban kimi Rusiya meyilli siyasətçidir. Aydın məsələdir ki, ona qarşı olan güclü qüvvələr var. Bu baxımdan Robert Fitsonun mühafizəsi əməliyyat şəraitinə diqqətlə yanaşmalı idi. Bütün detallar xırdalıqlarına qədər nə-

zərə alınmalı idi ki, belə bir hadisə meydana gəlməsin", - deyir İlham İsmayıl bildirib.

Onun sözlərinə görə, hər bir ölkənin özünəməxsus əməliyyat şəraiti var: "Rusiya prezidentinin qorunması ilə Slovakiya baş nazirinin qorunması eyni deyil. Böyük Britaniyanın baş naziri belə ekrən vaxtlarda mağazadan bazarlıq edir və yanın-

da 1 nəfər olur. Yeni ölkədəki vəziyyət mütləq şəkildə diqqətə alınmalıdır. Slovakiya demokratik ölkədir, Avropa İttifaqının (AI) üzvüdür. AI üzvü olan ölkələrdə dövlət başçısına xüsusi kəskin münasibət, aqressivlik müşayiət olunmur. Almaniyanın sabiq kansleri Angela Merkel sakitcə marketləri gəzirdi, çox vaxt yanında heç kəs olmurdu, özü də 5 mərtəbəli ümumi binanın 4-cü mərtəbəsində yaşayırdı. Bina-nın qarşısında 1 nəfər polis dayanırdı. Slovakiyada gözənilməz idi ki, xalq arasında kimsə çıxıb belə bir cinayət etsin".

İlham İsmayıl ehtimal edir ki, Robert Fitsoya 5 atəş açan yazıçı Yuray Çintula ona qarşı qəsdən əvvəl aqressiya nümayiş etdirə bilərdi və ya nəse bir fikir yazıb aqressiyasını bürüzə verə bilərdi: "Yazıçı Yuray Çintula sui-qəsdin baş verdiyi şəhərə Bratislavadan uzun bir yol gəlib. Əvvəlcədən özünə mövqə seçib və Robert Fitsonu adı ilə yanına çağırıb və atəş açıb".

İlham İsmayıl sui-qəsdə xarici faktorun olmadığı qənaətinə də bölüşüb. Hesab edir ki, Robert Fitsoya qarşı sui-qəsd daxili aqressiyadan doğub.

✉ **Elsən MƏMMƏDƏLİYEV,**
Musavat.com

Sakit okeanda quruculuq işlərimiz

Zamin HACI
zaminhaci@gmail.com

**"Yadda saxlayın, bizim əllərimiz uzundur,
lakin onu hər kəsə uzatmırıq"**
("12 stul", İlf və Petrov)

Dünənki yazımda hörmətli yazıçımız Əkrəm Əylislinin sənədlərinin əlindən alınmasına toxunmuşdum, bir əlavəm yaddan çıxıb. Köhnə oxucuların yadında olar, bir zamanlar Əkrəm müəllim "Xaos diktaturası" adlı böyük məqalə yazmışdı, orada AXC-Müsavat cütliyünün hakimiyyət erasını kəskin tənqid etmişdi. Tənqiddə, əlbəttə, sözüm yoxdur, ancaq indi niyə narazılıq edir? Axı hazırda sabitlik şəraitində yaşayırıq!

Niyə bu qənaətdə gəlmişəm? Prokurorluğa məktubundan görürük, 8 ildir şəxsiyyət vəsiqəsini əlindən alıblar. Nə açılan uydurma cinayət işində irəliləyiş var, nə sənədlərin qaytarılmasında. Yeni, 8 ildir Əkrəm müəllim sabit şəkildə incidilir. Bu, müsbət haldır. Yoxsa bəzi ölkələrdə gah adamı incidirlər, gah medal verirlər. Gah dükanını bağlayırlar, gah təzə dükan açırlar. Birdən efirdə söyürlər, birdən getirib xiyabanda basdırırlar. Bilmirsən hansı münasibəti göstərsən.

O cür ölkələrdən biri ilə hazırda dava vəziyyətindəyik. İki gün qabaq Fransa xarici işlər nazirinin "Azərbaycan bizim daxili işlərimizə qarışıq" açıqlamasını gördəndə az qaldım gülməkdən ölüm. Niyə? Çünki eynilə bizdə populyar olan "xaricdən maliyyələşən qara qüvvələr" ritorikasıydı. Fransa deyir ki, onun Sakit okean koloniyası olan Yeni Kaledoniyada qarışıqlığı, xaosu Azərbaycan maliyyələşdirir. Yəqin indi kaledoniyalı yazıçı "Əkrəm müəllim" də yerli qəzetlərə xaos haqda məqalə guppludadır.

Düzdür, bizim XİN fransızların bəyanatını təkzib elədi, ancaq hardan baxsan qürur duyulması vəziyyətdir. Əgər biz neçə min kilometr aralıda, Sakit okeandakı adada vəziyyətdə, türkün sözü, "barmaq eləyə" bilirsə, bu, dövlətimizin gücündən, qüdrətindən xəbər verir. Həmişə başqaları aləmi qatmayacaqdı ki. İndi növbə bizimdir. Bu yaxında "Süni adalar haqda qanun" müzakirə ediləndə çoxları bunun mənasını başa düşməmişdi. Sanmışdılar Xəzərdən-zaddan söhbət gedir. Eh. Biz indi Sakit okeanda ada qururuq.

Yeni Kaledoniyanın bayrağındakı rənglər eynilə bizim bayrağı xatırladır: mavi, qırmızı və yaşıl zolaqlıdır. Bu da oranı bizə doğmalaşdırır. Sözləşir, bu yaxında diplomatik viza sərbəstliyi imzaladığımız Afrika ölkəsi Qambiyanın da bayrağı eynilə bu üç rəngdədir. Kaledoniyanın yerli əhalisi kanak tayfalarıdır. Ehtimal etmək olar ki, kanaklar tükr əsilidir, qədim zamanlarda bu bölgəyə qonaq getmişlər. Qonaq, kanak - sözün etimologiyasını çözdüm. Türkiyədə Kanak adlı çay var. Bizdə də Qanıq çayı var.

O cümlədən, kanaklar qəbilə-tayfa quruluşunda yaşayır, bu da onları bizə doğmalaşdırır. Qəbilənin birinin adı isə həтта bay qəbiləsidir. Bay, bəy sözündən əmələ gəlmişdir.

Ancaq gümən edirəm kanakların müstəmləkə zülmündən qurtulmasına dəstəyimiz kəsilməyəcək. Hazırda orda vəziyyət gərgindir, etiraz aksiyaları yatırılarkən 4 nəfər öldürülüb. Bizdə piketdə kiminsə burnu qanasa indi aləm qarışmışdı. Yeri gəlmişkən, bizdə ümumiyyətlə piket və mitinqlərə icazə yoxdur. Niyə kimse ölsün? Yaşamaq lazımdır. O ara qızıqdır şairlərin "yaşamaq yanmaqdır, yanasan gerek" misralarına da çox aludə olmayaq. Həmişə camaatı yandırır, özləri qıraqdən əllərini isidiblər.

Ümumilikdə, ölkəmizdə vəziyyət burda yazmaq mümkün olmayan "hər şey əvvəlki kimidir, sadəcə yazı-pozu çoxalıb" lətifəsini xatırladır. (Bilənlər bilməyənlərə danışsın). Məsələn, Ziya Məmmədov nəqliyyat naziri olanda taksi sürücülərinin günü göy əskiye bürünmüşdü, bir dəstə quluzorlu nəqliyyat müfəttişi vardı, taksiciləri harda tutsalar döyürdülər. Bəzən şillə-təpik, bəzən lomla. İndi yenə taksiciləri sıxışdırırlar, ancaq sənədləşdirilmiş formada. Cərimələyirlər. Taksi işlətmək üçün, deyir, gerek ayaq dırnağında göbəlek olmadığı haqda arayış gətirəsən. Yalan olmasın.

Bir də o fərq yaranıb ki, qabaqlar biz Fransanı xarici qara qüvvə adlandırırıq, indi onlar bizi elə adlandırırlar.

Allah Hatəmxan ağaya, o cümlədən Mirzə Fətəliyə rəhmət eləsin.

"Gürcüstan hökuməti vəziyyəti öz nəzarətinə götürsə, Qərbin Ermənistanı silah tədarükü kəskin şəkildə zəifləyəcək". "Yeni Müsavat" xəbər verir ki, bunu minval.az-a gürcü siyasətçi-diplomat, politoloq Levon Pirveli deyib. Politoloqa görə, Tiflis iki istiqamətdə qərarlar qəbul edəcək:

"Birincisi, Gürcüstanın özünün, ikincisi isə Cənubi Qafqazın maraqlarına uyğun surətdə müharibə olmasın. Amma Qərbin tam əks arzusu var. Ona görə də Ermənistanı stavka edən qərbçilər, o səbəbə stavka edirdilər ki, Gürcüstan Qərbin vassalıdır. Amma indi onların "kartları" qarışıq". Bəs Qərb Gürcüstana nəzarəti tam ələ keçirə biləcəkmi?

"Buna zəmanət yoxdur. Logistika və Ermənistanı dəstəyi Gürcüstansız təşəvvür etmək sadəcə, mümkün deyil, nəinki coğrafi əlaqə. Ona görə də Qərb amili zəifləyir və bununla yanaşı, hərbi eskalasiya təhlükəsi də azalır. Əgər Qərb Gürcüstani "sındıra" bilsə, - mən əminəm ki, bunu edə bilməz, - o halda Qərbə bağlı qüvvələrin ümidi olacaq", - deyə ekspert qeyd edib. Onun sözlərinə görə, Ermənistanın daxilində də qərbyönlü oyunçular öz mövqelərini gətdikcə itirəcək. "Ermənistanı da rusiyayönlü, ya da ermənipərəst qüvvələrin mövqeyi üstün olacaq - hansı qüvvələr ki, regionda hərbi eskalasiyada maraqlı deyil. Ermənistan bədbəxt ölkədir: orada cəmiyyət o dərəcədə parçalanmış durumdadır ki. Bizdə (Gürcüstanda - red.) heç olmasa, iki düşərgə var. Orada isə cəmiyyət bir neçə düşərgəyə bölünüb", - deyə o əlavə edib.

Öz növbəsində qazax politoloq Oljas Əmirjanovun fikrincə, baş verənlər Qərbin Ermənistan və Azərbaycan arasında uzunmüddətli böhranla bağlı planlarının iflasa uğramaq ərafəsində olduğunu göstərir. "Fakt budur ki, Qərb Rusiyanın "yumşaq qırınaltı"sını, yəni Cənubi Qafqazda sabitliyi pozmaq üçün eyni vaxtda bir neçə layihə üzərində işləyir. Bir tərəfdən, Rusiyadan yan keçən nəqliyyat marşrutlarının şaxələndirilməsi kimi Orta Dəhliz və ya Transxəzər Beynəlxalq Marşrutunun işə salınması istiqamətində işlər aparılır ki, burada onun həyata keçirilməsi üçün mühüm amil Cənubi Qafqaz regionunda bəlləşdirilmiş siyasi vəziyyətdir. Bununla belə, Qərbi

Qərb Cənubi Qafqazı müharibəyə sürükləyir? - Azərbaycanın isə edə biləcəyi...

Xarici analitiklərə görə, Avropa regionda sabitliyi pozmaq üçün bir neçə layihə hazırlayıb; azərbaycanlı şərhçilər fərqli düşünürlər

daha çox regionda xaos və münaqişə maraqlandırır. Çünki bu, Ermənistan vasitəsilə Cənubi Qafqaza nüfuz etməklə Moskvanın Qərbə qarşı qüvvələrini parçalaya bilər. Hesab edirəm ki, indiki mərhələdə bu, Qərbin ən arzuolunan planıdır. Amma hər şey demək olar ki, əksinə baş verir: Bakı və İrəvan bir-biri ilə birbaşa dialoq şəraitində bütün mübahisəli məsələləri uğurla həll edir və münaqişə ssenarisinin həyata keçirilməsi uğursuzluqla nəticələnir". Azərbaycanlı ekspertlər yuxarıdakı ehtimalları bölüşürmü? Qərb doğrudan Cənubi Qafqazda yeni müharibə istəyir?

"Deməzdim ki, tam olaraq elədir. Avropa Birliyi və ABŞ Qazaxın kəndlərinin qaytarılması razılaşmasını ilk alqışlayan tərəflər oldular. Fikrimcə, Ermənistanın silahlandırılması daha çox Rusiyanın hərbi təsirlərinin azaldılmasına hesablanıb. Ancaq sözsüz ki, silah tranşı regionda gərginliyə səbəb olur və Moskvanın İrəvana qəzəbini artırır. Bu da eskalasiya riskləri yarada bilər. Hələlik Bakı və İrəvan müsbət təməllə danışıqları intensivləşdiriblər. Eləcə də Avropa Yenidənqurma və İn-

kişaf Bankının Ermənistanı yarım milyardlıq yardım nəzərdə tutması bölgənin gələcəkdə təhlükəsiz olacağına əminlikdən irəli gəlir. Müharibə ehtimalı olan coğrafiyaya yatırım olmur", - "Yeni Müsavat"a danışan siyasi ekspert Ramiyə Məmmədova gürcü və qazax həmkarlarından fərqli olaraq belə təhlil edir. Onun fikrincə, Qərbin regiona müdaxiləsi Ermənistan-Azərbaycan arasında sərhəd toqquşmalarına səbəb olmaq deyil, Rusiyanı Cənubi Qafqazdan çıxarmaq strategiyasıdır. Amma təhlilçi hesab edir ki, Ermənistanı silahlandırmaq sülhə xidmət edə bilməz: "Gürcüstanda mövcud iqtidar çətin seçim qarşısındadır. Tiflis Qərbdən şantajla üzləşib. Onun Avropa Birliyinə namizədlik statusu alması dilini qısa edib. Yəni Fransa Gürcüstan üzərindən Ermənistanı dilah daşınmasını həyata keçirəndə Avropa İttifaqına üzvlük şansını Tiflisin yadına salır. Mən düşünürəm ki, Qərbi bölgəni xaosla sürükləmək maraqlandırır. Sadəcə, Rusiyasız Cənubi Qafqaz hədəf götürülüb. Bütün hallarda kiçik Ermənistanın ordusunun dirçəldilməsinə lüzum yoxdur və ümumiyyətlə, bu ölkə demilitari-

zasiya edilməlidir. Məsələn üçün İsveçrənin də ordusu yoxdur. Ermənistan iqtisadi inkişafa hava-su kimi ehtiyacı olan ölkədir, niyə onu silahlandırmaqlırlar axı?!"

Ədalət Partiyasının sədr müavini Elxan Şükürlüyə görə, Prezident İlham Əliyev indi təkə Azərbaycan yox, həm də bütün Cənubi Qafqaz uğrunda mübarizə aparır: "Onun 44 günlük Vətən savaşından sonra regionda sülh və əməkdaşlıq platforması kimi təqdim etdiyi "3+3" formatı hazırda ölkəmizi Qərbin açıq hədəfinə gətirsə də, artıq bütün Cənubi Qafqazın yeganə xilas düsturu sayılır. Qərbin şir-nikləndirici və təhrikçi davranışlarına aldınmayan Əliyevin Rusiya prezidenti Putinlə qarşılıqlı hörmət, inam və etibara əsaslanan münasibətləri və həm də bu münasibətlər hesabına ölkəsinin əsas problemini həll edə bilməsi qonşu Gürcüstan və Ermənistanla yanaşı, elə Avropa İttifaqı və NATO-ya inteqrasiya kursu seçmiş Ukrayna və Moldova üçün də yeni cəlbədicə nümunəyə çevrilib və yeni hərəkətlərə təkan verib".

□ **Emil SALAMOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

Lukaşenko ilk dəfə Qarabağda oldu

Belarus Qarabağda 420 ailəlik yaşayış məntəqəsi tikəcək

Azərbaycan Respublikasında dövlət səfərində olan Belarus Respublikasının Prezidenti Aleksandr Lukaşenko mayın 17-də Füzuli rayonuna gedib.

Lukaşenko orada Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev qarşılayıb. Belarus Prezidentinə

Füzuli, Zəngilan və Laçın beynəlxalq hava limanları barədə məlumat verilib. Prezident İlham Əliyev

və Aleksandr Lukaşenko Füzuli şəhərinin dağıdılmış yerlərinə baxıb və şəhərin Baş planı ilə tanış olublar.

Daha sonra prezidentlər Şuşa şəhərinə səfər ediblər.

Dövlət başçıları Şuşada birinci yaşayış kompleksində olublar, Azərbaycan ilə Belarusun birgə istehsalı olan avtobusa və Belarus Prezidentinin hədiyyə etdiyi traktorlara baxıblar.

Prezidentlər həmçinin Azərbaycanın tanınmış şəxsiyyətləri Natəvanın, Bülbülün və Üzeyir Hacıbəylinin işğal dövründə ermənilər tərəfindən güllələnmiş heykəllərinə baxıblar.

Azərbaycan və Ermənistan parlamentlərinin sədrləri Cenevrədə görüşüblər

2024-cü il mayın 16-da Cenevrədə keçirilən Parlament Sədrələrinin VI Ümumdünya Konfransının Təşkilat Komitəsinin 1-ci iclası çərçivəsində Azərbaycan və Ermənistan parlamentlərinin sədrələrinin ikinci görüşü keçirilib.

Bu barədə APA-ya Milli Məclisin Mətbuat və ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinə xəbər verilib.

Görüşdə Azərbaycan və Ermənistan arasında aparılan sülh danışıqları fonunda iki ölkənin parlamentlərinin sülh prosesinə necə dəstək verə biləcəyi ilə bağlı məsələlərin müzakirəsi davam etdirilib.

Görüş konstruktiv atmosferdə keçib. Tərəflər parlamentlər arasında dialoqun davam etdirilməsi barədə razılığa gəliblər.

Qeyd edək ki, martın 22-də Parlamentlərarası İttifaqın Cenevrədə keçirilən 148-ci Assambleyası çərçivəsində Azərbaycan və Ermənistan parlament sədrələrinin ikitərəfli görüşü baş tutub.

Dövlət rəhbərləri Şuşada Heydər Əliyev Fondu tərəfindən bərpa edilən Yaradıcılıq Mərkəzində "Heydər Əliyev və Qarabağ" sərgisinə baxıblar, Bülbülün ev-muzeyində olublar.

Daha sonra Prezident

İlham Əliyev və Aleksandr Lukaşenko Cıdır düzündə olublar.

Bu arada Belarusun inşaat naziri Ruslan Parxamoviç məlumat verib ki, ölkəsi Qarabağda 420 ailə üçün yaşayış məntəqəsi salmağı planlaşdırır.

Sülh sənədinin əsas şərti bəlli oldu - bəs imzalanacağı tarix və yer?

Oqtay Qasimov: "İstisna deyil ki, saziş elə sərhəddə də imzalana bilər"

Qabil Hüseynli: "Noyabr ayınadək sülh müqaviləsi bağlanacağı gözlənilir"

Son vaxtlar Azərbaycan və Ermənistan rəsmiləri arasında yüksək səviyyəli ikitərəfli təmaslar, dialoq artır. Söhbət təkcə XİN başçıları - Ceyhun Bayramov və Ararat Mirzoyanın bir-bəşə təmasından getmir. Mayın 16-da Cenevrədə Azərbaycan və Ermənistan parlamentlərinin sədrləri - Sahibə Qafarova ilə Alen Simonyan arasında da görüş keçirilib. Bundan əvvəl onlar martın 22-də eyni şəhərdə bir araya gəlmişdilər.

Mayın 15-də isə Azərbaycan və Ermənistan arasında sərhəddə Azərbaycan baş nazirinin müavini Şahin Mustafayevin və Ermənistan baş nazirinin müavini Mher Qriqoryanın sədrliyi ilə Azərbaycan Respublikası ilə Ermənistan Respublikası arasında dövlət sərhədinin delimitasiyası üzrə Dövlət Komissi-

yasının, həmçinin Ermənistan Respublikası ilə Azərbaycan Respublikası arasında dövlət sərhədinin delimitasiyası və sərhəd təhlükəsizliyi məsələləri üzrə Komissiyanın doqquzuncu görüşü keçirilib. Görüşün yekunu olaraq müvafiq protokol imzalanıb.

Siyasi müşahidəçilərə görə, bu qəbildən nəticəli görüşlər Bakı və İrəvan ara-

sında sülh müqaviləsi və ya çərçivə sazişinin imzalanması tarixini yaxınlaşdırabilir. Ermənistan Baş naziri Nikol Paşinyan Ermənistan və Azərbaycan arasında delimitasiya haqqında protokolun imzalanmasını böyük uğur adlandırır.

"Bakı Ermənistanla münasibətlərin son inkişafına çox müsbət yanaşır".

Bunu isə mayın 14-də

xıblar.

Prezident İlham Əliyevə və Aleksandr Lukaşenkoya Şuşanın Baş planı barədə məlumat verilib.

zusunə çevriləcək məsələlərin yer almadığı sənəd olmalıdır".

Yeni söhbət həm də gələcəkdə müharibəni istisna edən sülh sənədindən gedir.

Beləcə, ilkin adı "Azərbaycan və Ermənistan arasında sülhün və dövlətlərə münasibətlərin təsis edilməsi haqqında ikitərəfli Saziş" adlanan sənədin əsas şərti bəlli. Bəs imzalanacağı tarix, yer, məkan nə vaxt məlum olacaq?

Politoloq Oqtay Qasimov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Azərbaycanla Ermənistan arasında bu il ikitərəfli təmasların davam etməsi, vasitəçilər olmadan danışıqlar aparılması artıq müəyyən müsbət nəticələrə gətirib çıxarıb: "Artıq delimitasiya prosesi başlayıb və davam edir. Müəyyən ərazilərdə demarkasiya da həyata keçirilib. Xüsusilə də Qazax istiqamətində bu proseslər davam etməkdədir. Görüşlər, danışıqlar bu tempdə davam ele-

yərsə, Ermənistan hakimiyyəti siyasi iradə nümayiş etdirib konstruktiv davranış sərgiləyərsə ilin sonuna qədər çərçivə sazişini imzalamaq mümkün olar. İstisna deyil ki, çərçivə sazişi və ardınca sülh sazişi elə sərhəddə də imzalana bilər".

Politoloq Qabil Hüseynli isə bildirib ki, Almatı görüşünün ardınca tərəflərin belə bir protokol imzalaması ikitərəfli təmaslardakı müsbət dinamikanın davamı kimi dəyərləndirilir. Nəinki ilin sonuna qədər, hətta noyabr ayınadək, yəni COP-29 tədbirinə qədər Azərbaycan və Ermənistan arasında sülh müqaviləsi bağlanacağı gözlənilir və mən buna əminəm. Çünki sülh müqaviləsinin bütün mürəkkəb məqamları razılaşdırılıb, delimitasiya məsələsində uğurlu nəticə əldə olunub, beləliklə, atılan addımlar gələcəyə nikbin baxmağa imkan verir".

□ **Elibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

Avropa Yenidən-qurma və İnkişaf Bankı (AYİB) və ABŞ Beynəlxalq İnkişaf Agentliyi (USAID) Cənubi Qafqaz vasitəsilə Orta Dəhliz-Transxəzər Beynəlxalq Nəqliyyat Marşrutunu (Orta Dəhliz) inkişaf etdirmək üçün Anlaşma Memorandumu imzalayıblar.

Anlaşma Memorandumu AYİB-in Ermənistanda keçirilən illik toplantısı və biznes forumu çərçivəsində AYİB-in bank işi üzrə vitse-prezidenti Matteo Patrone və USAID-in Avropa və Avrasiya Bürosunda Administrator köməkçisi Erin Elizabeth McKee tərəfindən imzalanıb.

AYİB-in yaydığı məlumata görə, tərəfdaşlıq Azərbaycan, Ermənistan və Gürcüstanda ticarətin, "yaşıl enerji"nin, yeni sənaye sahələrinə investisiyaların, nəqliyyat və rəqəmsal infrastrukturun genişləndirilməsinə diqqət yetirəcək: "Orta Dəhlizin gücləndirilməsi regionda yeni, transformativ iqtisadi imkanlar yaradacaq və mövcud kommersiya dəhlizlərinə alternativ nəqliyyat marşrutu təqdim edəcək".

Memorandum regionda mühüm enerji, nəqliyyat, rəqəmsal və kənd təsərrüfatı infrastrukturunun planlaşdırılması, dizaynı və tikintisini təkmilləşdirməyi hədəfləyir. Həmçinin memorandumla gömrük, tarif və sərhəd əməliyyatlarının səmərəliliyini artırılması, Orta Dəhlizin inkişafı üçün Cənubi Qafqaz iqtisadiyyatlarına özəl investisiyalarının cəlb edilməsi, eləcə də Avropa və Cənubi Qafqaz ölkələri arasında iqtisadi əlaqəni inkişaf etdirmək üçün ən yüksək beynəlxalq standartların tətbiqi hədəflənir.

Digər əməkdaşlıq prioritetləri karbonsuz enerji imkanlarına sərmayələrin genişləndirilməsinə və korrupsiya ilə mübarizə və vətəndaş cəmiyyəti ilə əlaqəni genişləndirmək üçün siyasət və idarəetmə islahatlarının təkmilləşdirilməsinə yönəldilib.

Qeyd edək ki, Orta Dəhliz - Transxəzər Beynəlxalq Nəqliyyat Marşrutu Çin, Qazaxıstan, Xəzər dənizi, Azərbaycan, Gürcüstan ərazisindən keçərək Türkiyə və Avropa ölkələrinə qədər uzanır. 2023-cü ildə bu marşrutla 2,7 milyon tondan çox yük daşınıb ki, bu da 2022-ci ilə müqayisədə 86 faiz çoxdur. 2024-cü il üçün perspektiv plan təxminən 4 milyon tondur.

Ötən payızdan - Qırmızı dənizdə yükdaşımalara ciddi problem yaranandan sonra Avropa İttifaqının bu dəhlizə marağı qat-qat artıb. Mart ayında rəsmi Brüssel marşrutun zəif həlqələri olan Qazaxıstan, Özbəkistan və Qırğızıstanda infrastrukturla

bağlı layihələrə 4,7 milyard avro ayırıb. Aİ-nin dəhlizinin inkişafına 10 milyard avro sərf edəcəyi açıqlanıb.

Lakin bu yatırımların dəhlizin gözlənilən inkişaf səviyyəsinə çatması üçün yetərli hesab olunmur. Layihənin icrasına vəsaitin ayıran Asiya İnkişaf Bankının Mərkəzi və Qərbi Asiya Regional Departamentinin Baş direktoru Yevgeni Jukov hesab edir ki, dəhlizin cəlbedici olması

"Fitch Solutions" (FS) şirkətinin ekspertləri həm Şimal-Cənub, həm də Orta Dəhlizlə daşımaların sürətlə artacağını, Azərbaycanın bu daşımalardan gəlirinin artacağını gözləyirlər. Onların hazırladıqları hesabatda qeyd edilir ki, Rusiya-Ukrayna müharibəsi Orta Dəhliz ticarət marşrutuna global marağın yenidən artmasına səbəb olub: "Dünya Bankı hesab edir ki, Orta Dəhliz

faiz azalmadan, növbəti beş ildə orta hesabla illik 6,3 faiz artacağını proqnozlaşdırır".

Onu da qeyd edək ki, AYİB-lə USAID arasında memorandum imzalanan İrəvanda bir gün əvvəl Avropa Komissiyasının Qonşuluq və Genişlənmə üzrə Baş Direktorluğunun Şərq Qonşuluğu və İnstitusional Gücləndirmə üzrə direktoru Adrienne Kirali "Dayanıqlı ticarətin, enerjinin

üçün iqtisadi investisiya planının hazırlanması və investisiya dəstəyi vacibdir.

Avropa Komissiyasının nümayəndəsi həmçinin ticarətin inkişafına şərait yaratmaq üçün prosedurların uyğunlaşdırılmasının vacibliyini vurğulayıb. Onun fikrincə, regionun nəhəng iqtisadi potensialını və Mərkəzi Asiyalı Aİ ölkələri ilə birləşdirəcək dəhlizi açmaq lazımdır.

si məqsədlə həyata keçirilən layihə başa çatdırılıb. Azərbaycan Demir Yolundan verilən məlumata görə, mayın 20-dən etibarən yeni təmir edilmiş dəmir yolu xətti ilə yük qatarlarının hərəkətinə başlanılacaq: xəttin Gürcüstandan keçən 184 kilometrlik hissəsində aparılan təmir-bərpa, rekonstruksiya və genişləndirmə işləri artıq yekunlaşıb.

BTQ dəmir yolunun Gürcüstan hissəsi 2023-cü il mayın 16-dan təmir-bərpa işləri ilə əlaqədar bağlanmışdı. BTQ dəmir yolu xəttinin Gürcüstan hissəsinin mürəkkəb, dağlıq relyefə malik olması (bəzi yerlərdə işlər dəniz səviyyəsindən 2 400 metr hündürlükdə aparılırdı), bu bölgədə payız-qış aylarında hava şəraitinin qarlı-şaxtalı keçməsi (hətta temperaturun mənfi 30 dərəcəyədək düşməsi) təmir-bərpa işlərinin sürətlə aparılmasına mane olmayıb. Xatırladaq ki, sözügedən ərazidə payız-qış mövsümündə qarlı hava şəraiti səbəbindən avtomobil yolları bağlanır, dəmir yolu nəqliyyatı yeganə daşıma vasitəsi kimi regionun mərkəzlə əlaqəsində olduqca önəmli rol oynayır.

Dəmir yolunun Gürcüstan hissəsinin təmiri nəticəsində BTQ üzərindən yükdaşımaların həcmi ildə 5 milyon tona çatdırılması planlaşdırılır.

Azərbaycan Ermənistan üzərindən yükdaşımaların reallaşması perspektivini nəzərə almaqla, bu istiqamətdə də infrastrukturunu formalaşdırır: Füzuli rayonunda beynəlxalq səviyyəli hava limanı istismara verilib. Bakıdan Zəngilana qədər müasir səviyyəli avtomobil yollarının tikintisi istiqamətində işlər tamamlanmaq üzrədir. Eyni zamanda Horadiz-Ağbend demiryol xəttinin tikintisi layihəsi üzrə işlərin 50 faizə yaxını başa çatdırılıb, xəttin 2025-ci ildə istifadəyə verilməsi nəzərdə tutulur.

Aİ və ABŞ Orta Dəhlizin bir qolunun Ermənistan üzərindən keçməsinə həm də ona görə maraqlıdılar ki, İran marşrutunun işə salınmasını əngəlləsinlər. Məlumdur ki, Azərbaycan Tehranla İran ərazisindən Naxçıvana avtomobil, demiryol və yüksək gərginlikli elektrik xəttinin çəkilməsinə dair müqavilə imzalayıb, artıq layihələndirmə işləri başa çatıb və fiziki işlərin həyata keçirilməsinə başlanıb. İrəvan Zəngəzur dəhlizinin öz ərazisindən keçməsi ilə razılaşmasa, dəhliz məhz İran ərazisindən reallaşdırılacaq. Bu isə İrana qarşı sanksiyaları gətirdikcə sərtləşdirən ABŞ və Aİ-yə sərf etmir. Həmçinin hər iki mərkəzdə Azərbaycanla Ermənistan arasında iqtisadi bağların yaranması və möhkəmlənməsini bölgədə davamlı sülhün təminatı kimi görürlər...

□ **Dünya SAKİT,**
"Yeni Müsavat"

Avropa və ABŞ Orta Dəhliz

üçün birləşir - detallar

Hər iki mərkəzdə Zəngəzur dəhlizinə baxış da dəyişib

üçün bir sıra istiqamətlərdə ciddi işlər görülməlidir: "Bu dəhliz Çindən Qazaxıstan, Özbəkistan, Azərbaycan, Gürcüstan və ondan kənara uzanır. Biz bu istiqamətdə fəaliyyətimizi davam etdirəcəyik. Çünki bu dəhlizin iqtisadi cəhətdən səmərəli olması üçün infrastruktur əhəmiyyətli investisiyalar, həmçinin siyasətdə dəyişikliklər, islahatlar, tariflərin və sərhəd prosedurlarının uyğunlaşdırılması tələb olunur.

İndi özəl sektorla əlaqə qursanız onlar, Orta Dəhlizin hazırda digər mövcud alternativlərdən 3-4 dəfə baha olduğunu deyəcəklər. Beləliklə, bu dəhlizin tam potensialını həyata keçirmək üçün burada biznesin aparılması xərcləri əhəmiyyətli dərəcədə azaldılmalıdır".

Azərbaycanda hesab edirlər ki, bu il Orta Dəhliz (Transxəzər Beynəlxalq Nəqliyyat Marşrutu) boyunca yükdaşımalarının həcmi artırılması üçün dar boğazların aradan qaldırılmasına nail olunacaq.

üzrə ticarət həcmi 2030-cu ilə qədər üç dəfə artacaq. Azərbaycan Xəzər dənizi sahilı sayəsində Mərkəzi Asiyalı Qafqaza, oradan da Avropaya birləşdirən bu ticarət yolunun mühüm hissəsi olacaq.

Azərbaycanın Şərqlə Qərb, Şimal və Cənub arasında strateji kəsişmə nöqtəsində yerləşən coğrafi mövqeyi onun Qoşulmama Hərəkatının sədri kimi geosiyasi mövqeyini təqdir edir. Məsələn, 2017-ci ildən tikintisi davam etdirilən Bakı-Quba-Rusiya ödənişli avtomobil yolunun 2023-cü ilin oktyabrında açılışı olub, eyni zamanda Bakı-Tiflis-Qars dəmir yolunun təkmilləşdirilməsi işləri 2024-cü ildə başa çatdırılıb".

Ekspertlərə görə, dəyişikliklər, ticarət həcmi dənizə çox artacaq ilə bağlı gözləntilər Çin və Avropa İttifaqı arasında Orta Dəhliz marşrutu ilə yükdaşıma qabiliyyətini beş dəfə artıracaq: "Biz bununla bağlı sabit sərmayənin əvvəlki onillikdəki 3

və logistika marşrutlarının inkişafında Cənubi Qafqazın rolunu" mövzusunda müzakirələr çərçivəsində bildirib ki, Ermənistanla Azərbaycan arasında münasibətlərin normallaşması çox vacibdir, çünki bu, Azərbaycan, Gürcüstan, Türkiyə və Ermənistan arasında regional nəqliyyat kommunikasiyalarının açılmasına töhfə verərdi.

Aİ rəsmisinin sözlərinə görə, Rusiya-Ukrayna münaqişəsi əvvəllər mövcud olan ticarət əlaqələrinin məhvə, eləcə də global sülhün və sabitliyin pozulmasına gətirib çıxarıb. O hesab edir ki, bu, Avropa və Asiya arasında Rusiyadan yan keçəcək ticarət yollarının sürətli inkişafına ehtiyac yaradıb. Onun sözlərinə görə, söhbət Transxəzər nəqliyyat dəhlizində dayanıqlıq və multimodal daşımanın təmin edilməsindən gəlir. Adrienne Kirali bu layihənin beynəlxalq nəqliyyat şəbəkəsinə integrasiyasının asanlaşdırılmasının vacibliyini vurğulayıb. O əlavə edib ki, layihənin həyata keçirilməsi

Putin "Çin səddi"ni aşdı mı? -

Pekin kimin tərəfindədir...

Politoloq: "Avropa və ABŞ ilə ticari münasibətlər Çin üçün həyati əhəmiyyət daşıyır"

Rusiya prezidenti Vladimir Putin mayın 16-da Si Cinqinin dəvəti ilə Çinə iki günlük səfərə gəlib. Bu, onun təzədən ölkə prezidenti seçildikdən sonra xaricə ilk rəsmi ziyarətidir. Bəllidir ki, yeni seçilən dövlət başçısı xaricə ilk səfərini ən yaxın və dost ölkəyə edir. Rusiya üçün bu, Belarussdur. O zaman Putin niyə Çini seçib? Belarussu dövlət saymır mı? Yaxud nədən ilk xaricə səfərini Türkiyəyə etmədi? Qeyd edək ki, səfər çərçivəsində Putin və Si Cinqin hərtərəfli tərəfdaşlıq və strateji qarşılıqlı əlaqələrin dərinləşdirilməsinə dair birgə bəyanat qəbul ediblər. "30 səhifədən çox sənəd əslində iki dövlət arasında ikitərəfli münasibətlərin xüsusi xarakterini ortaya qoyur", - Rusiya mənbələri bildirir. "İkitərəfli münasibətlərin bütün spektrinin inkişafı üçün gələcək yollar müəyyən edilib, ədalətli və demokratik dünya nizamının formalaşmasında Rusiya və Çinin aparıcı rolu qeyd edilib", - KİV Rusiya prezidentinin köməkçisinin sözlərindən sitat gətirir.

Səfərin Qərblə münasibətlərin və Ukraynadakı işğalçı müharibənin gələcəyi kontekstində önəmi, təsiri nədir? Putin "Çin səddi"ni aşdı mı? Pekin kimin tərəfindədir - Rusiyanın, Qərbin (Ukraynanın), yoxsa öz oyununu oynayır? Moskva-Pekin əlaqələrinin istiləşməsinin Azərbaycana yaxın-uzaq təsiri ola bilər mi?

Musavat.com-un suallarını cavablandıran siyasi şərhçi Heydər Oğuz Putinin Belarusa səfər etməməsinə olduqca məntiqli hesab edir: "Rusiya Belarussu həqiqətən də özünün bir parçası kimi görür. Zəhmət arxasında Rusiyanın Belarussla qurmaq istədiyi İttifaq dövləti də bunun bariz sübutudur. Xüsusilə özünün taktiki nüvə silahlarını Belarusa yerləşdirərək Rusiya faktiki olaraq bu ölkənin özünün bir parçasına çevirdi. Belarussu da öz təhlükəsizliyini Rusiyaya həvalə etməklə bir növ buna razılıq vermiş oldu".

O ki qaldı Çin lideri Si Cinqinin rus həmkarı Vladimir Putinlə görüşündə Ukrayna məsələsinin müzakirə olunub-olunmaması məsələsinə, Heydər Oğuzun iddiasına görə, bu səfərin əsas məqsədi elə bu problemə bağlıdır: "Bilirsiniz ki, hələ ötən ay ABŞ

Dövlət katibi Entoni Blinken Çində səfərdə olmuş və bir neçə gün ərzində keçirdiyi görüşlərdə tərəf-müqabilərindən Rusiya ilə hərbi-iqtisadi əlaqələri tamamilə sonlandırdığı tələb etmişdi. Əks halda Çini eynilə Rusiya kimi sanksiyalara məruz qalacağı ilə hədələmişdi. Çin rəsmiləri isə Rusiya ilə iqtisadi əlaqələrinin suverenliyə aid məsələ olduğunu Blinkenin diqqətinə çatdırmış, hərbi sahədə Moskva ilə hər hansı əlaqələrinin olmadığını vurğulamışdı. Bu görüşdən dərhal sonra Avropaya səfərə yollanan Çin lideri ilk görüşünü Fransa prezidenti və Avropa Komissiyasının rəhbəri Ursula der von Leyenlə keçirmişdi. Hər iki liderin Çindən eyni gözləntisi vardı: Rusiyaya təsir edərək Ukrayna savaşıdan vaz keçirsin və Putinə hərbi dəstək verməsin. Məsələ burasındadır ki, Çin həqiqətən də Rusiyaya silah vermir. Amma ona həm də hərbi sənayedə istifadə oluna biləcək sivil görünümə malik məhsullar satır. Üstəlik, Avropa İttifaqının sanksiya tətbiq etdiyi rus neft və qaz məhsullarını da Çin və Hindistan alır. Nəticədə Avropanın Rusiyaya tətbiq etdiyi sanksiyalar havadan asılı qalır".

Heydər Oğuzun fikrincə, Çin nəyin bahasına olursa olsun, Rusiya ilə bu əlaqələrini dondurmaz: "Ən azı ona görə ki, Rusiyanın strateji məğlubiyyətə uğramasını Çin də istəmir. Əks halda növbənin özünə gələcəyini yaxşı anlayır. Digər

tərəfdən Rusiya ilə iqtisadi əməkdaşlıqlar Çinin də işinə yararır. Ondan ucuz qiymətə neft və qaz alır, bunun müqabilində isə ona sənaye məhsulları satır. 2023-cü ilin statistik məlumatlarına görə, Çin Rusiya ticarət dövriyyəsinə xeyli artıraraq 240 milyard dolara çatdırıb. Bunun haradasa 90 milyardı Rusiyanın ixracına düşür. Qalan 140 milyard isə Çinin Rusiyaya satdığı məhsullar təşkil edir. Rusiya ilə ticari münasibətdə 50 milyard dollarlıq müsbət saldo olduğu halda, Çin onunla münasibətləri niyə bir kənara atmalıdır? Axı 1.5 milyard vətəndaşı olan Çin üçün Rusiya güclü bazardır. Amma o da var ki, Çin ABŞ və Avropa Birliyi ilə ticari əlaqələri də gözəndən çıxara bilməz. Çinlə ABŞ arasında ticarət dövriyyəsi 2023-cü ilin 9 ayı ərzində 422 milyard dollar təşkil edirdi. Bunun 316 milyardı Çinin ixrac etdiyi malların payına düşürdü. Yeni müsbət saldo hardasa 200 milyarda yaxın idi. Avropa İttifaqı ilə Çin arasında ticarət dövriyyəsi Ukrayna savaşı çıxdıqdan sonra xeyli düşsə də 2021-ci ildə bu göstərici ABŞ-ı geridə qoyaraq 700 milyard avroya qədər yüksəlmişdi. ABŞ isə 631 milyard Ukrayna müharibəsi başlayandan sonra bu artım yenidən aşağı düşmüşdür. 2023-cü ildə Avropa İttifaqının ən böyük ticarət ortağı 846 milyard avrovalıq ticarət dövriyyəsi ilə yenidən ABŞ oldu. Bax-

mayaraq ki, Avropa İttifaqına ikinci ən çox mal ixrac edən ölkə yenə də Çin idi. Avropa Statistika Ofisinin məlumatına görə, ötən il Çin Aİ ölkələrinə 514,4 milyard, ABŞ isə 344,2 milyard avrovalıq mal ixrac etmişdi". Heydər Oğuzun fikrincə, bütün bu statistik göstəricilər ondan xəbər verir ki, Avropa və ABŞ ilə ticari münasibətlər Çin üçün həyati əhəmiyyət daşıyır və məcbur qaldığı təqdirdə Pekin Qərbin tərəfini tuta bilər: "Amma bunun Rusiyanı qurban vermək bahasına olacağını təxmin etmirəm. Çin istəyəcək ki, Rusiyanı da əlindən buraxmadan Avropa və ABŞ ilə iqtisadi münasibətlərini davam etdirsin. Çünki 1.5 milyardlıq əhalisinin rifahı üçün buna məcburdur. Əks halda sanksiyalara məruz qalan Çin iqtisadi böhran keçirən 100 milyonlarla qəzəbli insanın ayağı altında qalıb yox olar".

Siyasi şərhçinin fikrincə, Çinə bir az da zəifləmiş Rusiyanı himayəsi altına ala bilsin: "Bunun üçün də Çinə Ukrayna-Rusiya müharibəsinin bir qədər də davam etməsi və nəhayət, masaya oturub anlaşması sərf edir".

Avropa ölkələrinin iqtisadi cəhətdən Çindən asılı olduğunu düşünən Heydər Oğuzun fikrincə, ABŞ Qərb müttəfiqlərini də çətin vəziyyətə salıb: "ABŞ-ın təşviqi ilə faktiki olaraq Rusiyanın enerji qaynaqlarından imtina edən Çin alternativ enerji

Avropada mühacirətdə olan Mehdi Xəlilbəyli Bakıda həbs olundu

Almaniyada mühacirətdə olan, Azərbaycan tərəfindən axtarıla verilməmiş Musavat fəali Mehdi Xəlilbəyli Bakıda həbs olundu.

Musavat.com xəbər verir ki, APA-nın əldə etdiyi məlumata görə, Mehdi Xəlilbəyli bir qədər əvvəl Bakıya qayıdıb və hava limanında saxlanılıb. Onun barəsində Binəqədi rayon məhkəməsində həbs-qətimkan tədbiri seçilib. Onun Bakıya könüllü olaraq, istintaqa təslim olmaq üçün gəldiyi bildirilir.

M. Xəlilbəyliyə 2003-cü ildə Cinayət Məcəlləsinin 3 maddəsi ilə - 220 (kütləvi iğtişaq), 221 (xuliqanlıq) və 315 (hakimiyyət nümayəndəsinə qarşı müqavimət göstərmə və ya zor tətbiq etmə) maddələri ilə ittiham elan olunub.

Bununla bağlı jurnalist Sahil Kərimli zərərçəkən kimi tanınıb.

M. Xəlilbəylinin vəkili Hafiz Ələsgərov APA-ya bildirib ki, müdafiə etdiyi şəxs istintaqda və məhkəmədə ifadəsində özünü siyasi mühacir saymadığını deyib.

M.Xəlilbəyli Azərbaycanda yaşamaq istədiyini, Vətənə buna görə döndüyünü deyib.

Qeyd edək ki, Mehdi Xəlilbəyli Musavatın Avropa Koordinasiya Mərkəzinin (AKM) üzvü kimi Almaniyada mühacir alverində də ittiham olunub. 2019-cu ilin noyabr ayında Almaniya polisi siyasi mühacir alverində və saxta sənəd hazırlamaqda şübhəli bilinən azərbaycanlıları saxlayıb.

Saxlanılanlar arasında Almaniyada yaşayan Mehdi Xəlilbəyli də olub. Bununla bağlı məhkəmə prosesi keçirilib. M.Xəlilbəyli 2020-ci ilin yanvar ayında azadlığa buraxılıb.

mənbələrinə möhtac hala gəlib. Bu asılılıq getdikcə daha çox artacaq. Dünyada alternativ enerji mənbələri üçün batareya istehsalının böyük qismi Çinin əlindədir. Çin bu şirkətlərə subsidiyalar verərək onları daha çox istehsalatə təşviq edir. Nəticədə günəş panelləri və külək triblərinin böyük əksəriyyəti bu ölkədə istehsal olunur. Bu da azmış kimi, Çin elektrikli avtomobil istehsalında da liderdir. Rusiya enerji mənbələrindən imtina edən Avropa istər-istəməz Çinin təsiri altına düşür. Dolayısıyla o, həm Rusiyaya, həm də Çinə qarşı embarqolar tətbiq edə bilməz. Əks halda özü batır".

Siyasi şərhçinin fikrincə, bu avantajından istifadə edən Çin Qərbin tələbləri ilə Rusiya ilə əlaqələrini təxirə salmaz: "Bununla belə, Ukrayna müharibəsinin də çox uzanmasını istəməz".

Çinin böyüməsinin Azərbaycana təsirinə gəlincə, Heydər Oğuzun fikrincə, bunun həm mənfəi, həm də müsbət tərəfləri ola bilər: "Müsbət tərəfi odur ki, Azər-

baycan və Türk dünyası həm Qərbin, həm də Rusiyanın təsir dairəsindən çıxır və geosiyasi rəqəbətdən faydalənib böyümə imkanları əldə edir. Mənfəi cəhəti odur ki, biz Çin təsirinə qarşı Türk dünyası ilə birgə strategiyalar müəyyənləşdirib həyata keçirməsək, qısa zaman ərzində Çinin yemine çevrilə bilərik. Bu çətin və riskli şəraitdə qütblər arasında şüurlu və incə manevrlər etmək lazım gələcək. Fakt budur ki, Çin də "Bir Yol, Bir Kəmə" layihəsini həyata keçirmək istəyir, Avropa və ABŞ da eyni marşruta tamamilə başqa prizmadan yanaşaraq, ciddi investisiyalar yatırmaq niyyətindədir. ABŞ və Avropanın bu marşruta alternativ olaraq yaratmaq istədiyi "Qlobal Keçid" layihəsi var. Fikrimcə, Türk dövlətləri, o cümlədən Azərbaycan hər iki layihənin müsbət və mənfəi tərəflərini qiymətləndirərək, müstəqilliyini və suverenliyini əldən vermədən bəzi addımlar atmalıdır".

■ **Elsən MƏMMƏDƏLİYEV,**
"Yeni Musavat"

Gürcüstanda “Xarici agentlər haqqında” Qanun parlamentin təsdiqindən keçəndən sonra ölkə rəhbərliyi ABŞ başda olmaqla, Qərbin görünməmiş hədələrinə və şantajına məruz qalıb. Doğrudur, qanun hələ qüvvəyə minməyib. Çünki qatı qərbçi prezident Salome Zuraşvili onu imzalamaqdan imtina edib. Qalır parlamentdə konstitusion çoxluqla prezident imzasının “aşılması”.

Bes hakimiyyət bu addıma gedəcəkmi, yoxsa yekun nöqtə payızdakı parlament seçkilərindən sonra qoyulacaq? Nəzərə alsaq ki, Gürcüstan parlamentli respublikadır, qalmaqallı qanun hakim “Gürcü Arzusu”nun səslərinə necə təsir edə bilər? Qərbə qarşı hələ ki, duruş gətirən hökumətin yumşalması mümkünmü? Ümumiyyətlə, siyasi böhrandan çıxış yolu varmı, görünürmü? Bu bir Qərb-Gürcüstan, yoxsa Qərb-Rusiya qarşıdurmasıdır?

“Xarici qüvvələr ölkədə çevriliş etməyə çalışır”.

dın şəkildə özünü bürüzə verməsi narahatlıqla izlənilməkdədir. Gürcüstan Azərbaycanla qonşu olan və dünya bazarına çıxmaqda mühüm tranzit əhəmiyyətə malik dövlətdir. Eyni zamanda, Gürcüstan yarım milyondan çox soydaşımızın ana vətənidir. Gürcüstanın Şərqi Avropa ilə Asyanın kəsişdiyi coğrafi məkanda və Qara dəniz hövzəsində yerləşməsi supergüclərin həmişə maraq dairəsində olub. Bu gün Gürcüstanda yaşayanlar da məhz bölgəni ənənəvi nüfuz zonası hesab edən Rusiya ilə Qərbin apardığı kəskin rəqabətin doğurduğu təhlükəli nəticələndir. Gürcü milyarder Bidzina İvanişvilinin “Gürcü Arzusu” Partiyası hakimiyyətdə möhkəmləndikdən sonra Rusiya ilə münasibətlərində yumşalmalar və ehtiyatlı siyasət sərgilənməsi izlənilir. Rusiyanın Ukraynaya hərbi təcavüzü fonunda da hakim partiya Moskva ilə risk yara daacaq addımlardan çəkini. Hakim partiyanın yürütdüyü bu xarici siyasət Qərbi qane etmirdi. Gürcüstanın Avroatlantik məkana integrasiyası barədə verdiyi bəyanatlar və

Gürcüstan yol ayrıcında - ABŞ və AB “düyməyə” basıb, sonra?

Əli Orucov: “Hakim partiya dirəniş göstərsə...”

Azər Hüseynov: “Birilərini sənə pul verirsə, ona uyğun rəqs də sifariş verəcək”

xalifətini və etirazçıları açıq şəkildə dəstəkləməsidir. Demək, tərəflərin güc balansında ciddi fərqlər yoxdur. Məncə, etirazların səngiməməsi, Qərbin davamlı şantaj və basqıları Gürcüstan hakimiyyətini daha sərt, qəti addımlar atmaqdan bir qədər çəkindirir. Baxmayaraq ki, “Gürcü Arzusu” partiyasının və yaxud rəsmi şəxslər barədə verdiyi bəyanatlar və

zində keçiriləcək parlament seçkilərində uğursuzluğa gətirib çıxaracaq. Onu da nəzərə almaq lazımdır ki, ABŞ-ın və AB-nin Cənubi Qafqazdan Rusiyanı çıxarma planları yeni fəzaya qədəm qoyub və bütün risklər gözə alınıb. Qərbin Cənubi Qafqazla bağlı siyasətinin ayrıcı xətləri getdikcə daha da dərinləşdiyindən Gürcüstanın Moskvaya yem ediləcə-

İsrailin müdafiə naziri Qəzzanın yeni idarəçilik formasını təklif edib

İsrailin müdafiə naziri Yoav Qallantın Qəzzada əməliyyat bitdikdən sonra beynəlxalq nəzarət altında olan Fələstin Muxtariyyətinə bağlı yerli fiqurları silahla təmin etmək planı var. APA xəbər verir ki, bu barədə “İsrail Hayom” məqalə dərc edib.

Məqaləyə görə, müdafiə naziri Qallant İsrailin Qəzzanın mülki və ya hərbi idarəçiliyinə razı deyil və onun fikrincə, beynəlxalq aktorların müşayiəti ilə HAMAS-a aid olmayan Fələstin qurumları tərəfindən Qəzzanın idarə olunması İsrailin xeyrinədir.

Planının təfərrüatlarının bir hissəsi kimi, Qallant təklif edir ki, Qəzzada əhali icmalarda cəmlənsin və hər bir belə icmada onun idarəçiliyini öz üzərinə götürəcək yerli qəzzalıların mülki aparatı yaradılsın. HAMAS-ın Qəzzaya nəzarət etməyə çalışan hər hansı digər tərəfi öldürəcəyi iddiasına cavab olaraq, müdafiə naziri əsası qorumaq və HAMAS-dan müdafiə olunmaq üçün onları yüngül silahlarla silahlandırmağı təklif edir.

Qəzzalılara veriləcək silahların HAMAS-ın əlinə keçməsi üçün İsrailin texnoloji nəzarəti, eləcə də ABŞ-ın və mötədil ərəb dövlətlərinin beynəlxalq dəstəyi olacaq.

Bunu “Gürcü Arzusu” Partiyasının baş katibi, Tiflis meri Kaxa Kaladze deyib. Kaladze Tiflisdə “Xarici agentlər haqqında” Qanuna etiraz məqsədilə keçirilən mitinqə İslandiya, Litva və Estoniya XİN başçılarından da qatılmasını pisləyib: “Təbii ki, kənardan ölkədə çevriliş, inqilab etmək cəhdi var. Buna hətta mitinqə gələn o əcnəbiləri misal göstərmək olar”, - mer əlavə edib.

AMİP liderinin köməkçisi, politoloq Əli Orucov Gürcüstandakı hakim partiyanın payızdakı parlament seçkilərinə bu gedişlə zəif halda gedəcəyini vurğuladı: “Gürcüstanda müxalifətin “Rus, yaxud Putin qanunu” adlandırdığı “Xarici agentlər haqqında” qanunun parlamentdə qəbulundan sonra baş verən hadisələr, ictimai-siyasi vəziyyətin gərginləşməsi və proseslərə kənar müdaxilələrin daha ay-

atdığı addımlar Kremlin də səbrini tükəndirdi. Və qarşıdurmanın tərəflərə Gürcüstan üzərində ziddiyyətləri həl etmək və münasibətləri aydınlaşdırmaq üçün “Xarici agentlər haqqında” qanunun parlamentdə müzakirəsi və qəbulu bəhanə oldu. ABŞ və qərbli müttəfiqlərin əvvəllər gizli və yaxud diplomatik vasitələrlə göstərdiyi təzyiqi daha sərt və açıq şəkildə özünü göstərməyə başladı. 150 yerlik Gürcüstan parlamentində 2020-ci ildə keçirilən son seçkilərdə hakim “Gürcü Arzusu” 75 mandat qazansa da, ölkənin siyasətinə total nəzarət etmək imkənində deyil. Müxalifətin arsenalında parlamentdə 55 kreslo, yüzlərlə QHT-si, mediası və digər təsir qrupları var. Üstəlik də, Gürcüstan prezidenti də mübahisəli qanunun əleyhinədir. Ən vacib faktorlardan biri də Qərbin Gürcüstan mü-

buna çəkməyə çalışır. Ancaq konfrantasiyaya meyillik hələ ki, hiss olunmur. Fikrimcə, hakim partiya dirəniş göstərsə proseslərə nəzarəti itirir və oktyabrda keçiriləcək parlament seçkilərinə zəif halda gedə bilər. Qarşıdurma və zorakılığa əl atmaq ən pis variant olardı. Odur ki, həm müxalifət, həm də hakimiyyət indiki ictimai-siyasi kəşidən çıxmaq üçün ən optimal variant kompromisin seçilməsidir. Əlbəttə ki, bütün böhranlardan çıxış yolu var, yetər ki, ortada siyasi iradə olsun. Tutaq ki, “Gürcü Arzusu” parlamentdə çoxluqdan istifadə edərək “Xarici agentlər haqqında” qanunu etirazlara baxmayaraq qəbul etsin. Ancaq bu hakim partiyanın möhkəmlənməsinə, onun yolunu təmizləməsinə təsirləri olmayacaq, əksinə, cəmiyyətdə dayaqlarını itirəcək, beləliklə də bu ilin payı-

yini düşünmürəm. Baxın Estoniyanın, Litvanın, İslandiyanın və digər Qərb ölkələrinin rəsmi şəxsləri nümayişçilərlə bir yerdədir. Baxmayaraq ki, belə hal beynəlxalq hüquqa ziddir. Analoji proseslər Kiyevdə “Maydan” hadisələrində də baş vermişdi. Bu nümayişçilərə nə edən jest o deməkdir ki, Qərb necə olursa olsun Gürcüstanın indiki hakimiyyətinə Moskvaya boylanmasına imkan vermək niyyətində deyil”.

AĞ Partiya başqanının müşaviri, siyasi şərhçi Azər Hüseynov bu məsələni bir neçə aspektdən dəyərləndirir: “Gürcüstan balaca ölkədir. Polietnik dövlətdir. Əsas gəlirləri turizm və tranzitdir. Cənubi Qafqazın açıq dənizə çıxışı olan yeganə dövlətdir. Saakaşviliden başlayaraq açıq Qərb yolu tutdu. Bir çox daxili islahatlar etdi. Bu ölkədə bir çox irəliləyişə gətirib

çıxardı. Amma Qərb Gürcüstanda daxili demokratiyanın inkişafı ilə dayanmadı. Onu bölgənin əsas gücü olan Rusiya ilə konfrantasiyaya vadar etdi. Hərbi gücünü düzgün qiymətləndirməyən Gürcüstan Abxaziya və Cənubi Osetiyanı azad etmək üçün hərbi həmlə etdi. Gürcüstanı buna təhrik edən Qərb onun arxasında dayanmadı. Yalnız Polşa prezidenti Kacinskiyin sözləri Gürcüstanın tam süqutunun Allahın izni ilə qarşısını aldı. Abxaziya və Cənubi Osetiya getdi və Rusiya onların müstəqilliyini tanıdı. Orada hərbi baza yerləşdirdi. Bundan sonra bir sıra Gürcüstan siyasətçiləri anladı ki, demokratik təsisatların dərinləşməsi yaxşıdır, amma daxili resurslarla olsa. Çünki birilərini sənə pul verirsə, ona uyğun rəqs də sifariş verəcəkdir. İvanaşvili dövrü başladı. İvanaşvili Rusiyanın gücünü, Qərbin geosiyasi uzaqlığını, xeyli gürcünün Rusiyadan dolandığını, turistlərin əksəriyyətinin Rusiyadan gəldiyini, Gürcü çıxarının əsasən Rusiya bazarına ehtiyac duyduğunu nəzərə alaraq bir-tərəfli Qərb meylinə son qoy-

du. Bununla da hüquq sistemini uyğunlaşdırmağa başladı. Lakin Qərbin də maliyyəsi işini görmüşdü. Sosial və siyasi, eləcə də QHT sektorunda Qərb meyilli güclər az deyildir. Bu gün məhz bunlar bu qanuna qarşı aksiyaların başındadır. ABŞ və AB üçün belə reaksiya verir? Həqiqətənni demokratiya üçün? Elə olsa idi Qərbin İraq, Suriya, PKK və PYD məsələsi, Qarabağ problemi, bu gün Fələstin xalqının dərdlərinə münasibətində niyə bu yoxdur? ABŞ və AB ölkələrinin Ukrayna siyasəti fiaskoya uğradı. Bunu onsuz da ilk gündən deyirdim. Sadəcə, bizdə də “aşıq”lar başqa cür düşünür. İndi gürcülər sabitlik və təhlükəsizlik, iqtisadi maraqlarla Qərbin dizaynında demokratiya arasında seçim etməlidirlər. O ki qaldı meydanlara. Meydanlar heç də həmişə reallığı əks etdirmir. Oturuşmuş və güclü siyasi hakimiyyətlərə qarşı onların təsiri ancaq təhdid xarakteri daşıyır. O ki qaldı necə olacağı məsələsinə, bu da gələr, bu da keçər...”

□ **Cavanşir ABBASLI,**
“Yeni Müsavat”

“Xaricdə təhsil üzrə dövlət proqramı çərçivəsində dünyanın ən qabaqcıl universitetlərinə qəbul olunan yerli tələbələrə sayında xeyli artım var”.

Bunu “Ən yaxşı təqdimat” müsabiqəsinin mükafatlandırma mərasimində çıxış edən elm və təhsil naziri Emin Əmrullayev deyib.

Nazir bildirib ki, 220 nəfər sənəd verən Azərbaycan vətəndaşından 77-si dünyanın top-10 universitetinə daxil olub.

“Dünyanın tanınmış universitetlərinə - Harvard və digər nüfuzlu ali təhsil müəssisələrinə tam təqaüdlə qəbul olan tələbələr və məzunlarımız var. Nazirliyin qarşısında duran ən önəmli iş Azərbaycan vətəndaşı olan yeni nəsil gənclərin uğurlu yetişdirilməsidir”, - nazir qeyd edib.

Qeyd edək ki, 2022 və 2026-cı illər ərzində prezidentin sərəncamına uyğun olaraq hər il 400 nəfərədək tələbə xüsusilə magistratura

Xaricdə oxuyan nə qədər məzunumuz geri qayıdıb? - açıqlama

ri qayıtmaq çəkinir. Bununla belə ekspertlər bildirir ki, Dövlət Proqramında həmin gənclərin 5 il müddətində vətənə gəlib ölkədə çalışması şərt kimi qeyd olunub. Əks halda sərf edilən vəsaiti geri qaytarmalıdır.

Bəs xaricdə təhsil almış nə qədər məzunumuz geri qayıdıb? Xaricdə yüksək səviyyəli təhsil almış məzunların vətənə geri qayıtmasını əngəlləyən səbəblər hansılardır?

Mövzu ilə bağlı təhsil eksperti Elşən Qafarov “Yeni Müsavat”a danışib. Ekspert qeyd edib ki, gənclərin xaric

dən işlə təmin olunacaqları artıq məlum olur.

Bundan başqa, magistratura və doktorantura təhsilinin müddəti azdır, yəni iki ildir. Beləliklə də, ilk göndərilənlər artıq bu il, yəni 2024-cü ildə təhsillərini başa vuracaqlar. Yəni geri dönüş bu ildən başlayacağı üçün indidən nə qədər tələbənin vətənə geri dönəcəyini deyə bilmərik. Amma qeyd etdiyim kimi, onların öhdəliyi var ki, geri qayıdıb, onlara təqdimat verən ali məktəblərdə 5 il müddətində elmi-pedaqoji fəaliyyətlə məşğul olsunlar. Hesab edirəm ki, bu, ölkə

yoxdur və ümid edirik ki, xaricdə təhsil almağa gedənlərin hamısı, böyük əksəriyyəti geri qayıdacaq, ölkənin elmi-pedaqoji səviyyəsinə, ali təhsil pilləsinin inkişafına öz töhfəsini verəcəklər”.

Təhsil eksperti Nadir İsrəfilov isə qeyd edib: “İlk öncə qeyd etmək istədim ki, xaricdə təhsil almaq istəyən şəxslər mütləq gedəcəkləri universiteti araşdırsınlar, siyahıya baxsınlar ki, oxuyacaqları universitetin diplomu ölkəmizdə tanınacaq ya yox. Biz görürük ki, son vaxtlar bir təqatla xaricdə təhsil almaq ilə bağlı çox sayda şir

Umayra Tağıyeva: “İqlim dəyişmələri ilə bağlı gözlənilən risklər mütləq nəzərə alınmalıdır”

2020 -2022-ci illərdə Azərbaycanda daşqınların sayı 20 olduğu halda, 2023-cü ildə bu rəqəm 147-yə çatdı. Bu, rekorddur.

APA xəbər verir ki, bu fikirləri Bakıda keçirilən “Ambisiyanın artırılması, fəaliyyətin verilməsi: COP29 Davamlı biznes forumu” adlı konfrans çərçivəsində baş tutan “İqlim dəyişikliyi təsir və riskləri ilə mübarizə: COP29 üzrə perspektiv baxışımız” adlı panel sessiya zamanı ekologiya və təbii sərvətləri nazirinin müavini Umayra Tağıyeva deyib.

“İqlim dəyişmələri ilə bağlı gözlənilən risklər mütləq şəkildə nəzərə alınmalıdır”, - o əlavə edib.

Nazir müavininin sözlərinə görə, son 20 ilin nəticələrinə görə, istixana dalğasının sayı Bakıda 14, regionlarda isə 6 dəfə artıb.

“Biz karbon izinin azaldılmasından danışırıqsa, bunun üçün yaşıl düşüncə və yaşıl yanaşma öncəlik təşkil etməlidir”.

Amma təəssüf ki, xaricə təhsil almağa gedənlərin müəyyən hissəsi geri qayıtmır. Əlbəttə ki, geri qayıtmamağın səbəbini müxtəlif amillərlə əlaqələndirənlər var. Əsas səbəblərdən biri budur ki, onlar xaricdə yaxşı maaşlı işlə təmin olunurlar. Onlar da düşünür ki, ölkəyə geri dönməyə dədiplom ölkəmizdə tanınmayan universitetləri təklif edirlər, insanlar da gedib təhsil alır, sonradan diplomun tanınması ilə bağlı problemlə üzləşirlər. Beləliklə də şəxs xaricdə boş-boşuna vaxt itirmiş olur.

Ümumiyyətlə, xaricdə təhsil məsələsi hər zaman olub. Məsələn, zamanında Hacı Zeynalabdin Tağıyev kimi məşhur müssanətlərimiz olub, onlar müxtəlif sahələr üzrə tələbələrə xaricə təhsil almağa göndərilib. 2022-ci ildən isə artıq ikinci Dövlət Proqramı qəbul olunub və xeyli sayda gəncləri-miz xaricə təhsil almağa gedir.

Həmçinin ikinci Dövlət Proqramında belə bir tələb var ki, təhsillərinin alıb, geri qayıtmalı, 5 il ölkədə çalışma-

lı, daha sonra isə yenidən xaricə ölkəyə getmək barəsində sərbəst, müstəqil şəkildə qərar verə bilərlər. Əvvəllər bu tələb yox idi deyə, əksəriyyət geri qayıtmırdı.

Burada bir məsələ də var, əvvəllər tələbələr müxtəlif ixtisaslar üzrə gedirdilər, amma indi bu ixtisaslara xüsusi diqqət edilir. Yeni elə ixtisaslar var ki, xaricdə bu ixtisas üzrə təhsil almağa ehtiyac yoxdur. Artıq elə universitetlərimiz var ki, həmin ixtisaslar üzrə heç də xarici universitetlərdən geri qalmır, yaxşı kadr hazırlayır. Bizə elə ixtisaslar lazımdır ki, hazırda bizdə yenedir və yaxud müəyyən kadr çatışmazlığı var və sairə.

Beləliklə, indiki Dövlət Proqramı ilə tələbələr əsasən yeni, hansı ki, gələcəkdə daha çox zərurət yaranacaq, bizdə o qədər də inkişaf etməyib və yaxud təcrübə hələ ki azdır, məhz həmin ixtisaslar üzrə xaricdə təhsilə göndərilir. Bu da doğru atılmış addımdır”.

✎ **Xəlilə GƏRAY,**
“Yeni Müsavat”

Elşən Qafarov: “Ümid edirik ki, onların hamısı geri dönəcək, çünki...”

Nadir İsrəfilov: “Xaricə təhsil almağa göndərilənlərin qarşısına tələb qoyulub ki...”

səviyyəsində təhsil almaq üçün xaricə göndərilir. Tələbələrə seçimini müvafiq komissiya aparır. Seçimlərdən uğurlu keçən tələbələrə xaricdə təhsil alacağı müddətdə maliyyələşməsi dövlət tərəfindən həyata keçirilir.

Lakin danılmaz faktıdır ki, xaricdə təhsil alan tələbələrə bir qismi ölkəyə geri qayıtmayıb, əmək fəaliyyətini elə təhsil aldığı ölkədə də davam etdirir. Eyni zamanda Dövlət Proqramı çərçivəsində xarici ölkələrdə təhsil alan gənclərin də əksəriyyəti ölkəyə qayıtmaq, onu oxudan dövlətə xidmət etmək istəmir. Yəni kifayət qədər gənc Dövlət proqramı çərçivəsində xaricə oxumağa gedir, amma çox vaxt müxtəlif bəhənlərlə ge-

də təhsil alması ilə bağlı 2022-ci ildən başlayaraq ikinci Dövlət Proqramı həyata keçirilir: “Birinci Dövlət Proqramından fərqli olaraq indiki proqramda tələblər fərqlidir, daha çox magistratura və doktorantura üzrə tələbələr göndərilir. Amma birinci Dövlət Proqramında daha çox bakalavr səviyyəsi üzrə göndərilirdi. İndi daha çox magistratura və doktorantura təhsilə ona görə üstünlük verilir ki, elmi kadr çatışmazlığı aradan qalxsın.

İkinci Dövlət Proqramında qeyd olunan şərtlərdən biri odur ki, geri qayıdan gənclər onlara təqdimat verən ali məktəbdə 5 il işləməlidir. Bununla da xaricdə təhsil alıb geri dönməyən gənclər

mizdə elmi-pedaqoji kadr çatışmazlığının aradan qaldırılması üçün çox müsbət addımdır. Xatırladı ki, elm və təhsil naziri Emin Əmrullayev də birinci Dövlət Proqramı ilə xaricdə təhsil alan və geri qayıdan şəxslərdən biridir.

Daha bir məsələni qeyd etmək istədim, ikinci Dövlət Proqramında ixtisas məsələsinə də ciddi diqqət edilib. Yeni tələbələr o ixtisas üzrə xaricdə təhsil almağa göndərilir ki, ölkədə əmək bazarında həmin ixtisas üzrə kadrlara ehtiyac var. Bu da müsbət bir dönüş, qərardır.

Beləliklə, birinci Dövlət Proqramından olan bəzi çatışmazlıqlar, nöqsanlar artıq ikinci Dövlət Proqramında

Cavanşir körpüsü sökülür - mayın 20-dən hərəkət məhdudlaşdırılacaq

20 may saat 17:00-dan etibarən Cavanşir körpüsü üzərində nəqliyyatın hərəkəti məhdudlaşdırılacaq.

Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyindən "APA-Economics"ə verilən məlumata görə, Bakının Xətai rayonunda yerləşən Cavanşir körpüsünün sökülmesi və təmir işləri ilə əlaqədar ərazidə nəqliyyat vasitələrinin rahat və maneəsiz hərəkətini təmin etmək məqsədilə yol infrastrukturunu və nəqliyyat axını təhlil edilib, hərəkətin müvəqqəti təşkilinə dair sxem hazırlanıb.

Həyata keçirilən kompleks işlər çərçivəsində nəqliyyat vasitələrinin Yusif Səfərov küçəsindən mərkəz istiqamətində hərəkəti 28 May küçəsindən olacaq.

Afiyyəddin Cəlilov küçəsindən mərkəzə hərəkət edəcək nəqliyyat vasitələri Fəzail Bayramov küçəsinə yönləndirilməklə, hərəkətlərini Sabit Orucov, Nizami küçələri istiqamətində davam etdirə biləcəklər. Bu məqsədlə F.Bayramov küçəsində mövcud ikitərəfli hərəkət ləğv edilərək S.Orucov küçəsi istiqamətində birtərəfli hərəkət təşkil ediləcək. F.Bayramov və S.Orucov küçələrinin kəsişməsi işıqfor vasitəsilə nizamlanacaq. S.Orucov və Nizami küçələrində isə öz növbəsində hazırkı hərəkətə əks istiqamətdə birtərəfli hərəkət təşkil olunacaq. Nizami küçəsi vasitəsilə mərkəzə doğru hərəkət edəcək nəqliyyat vasitələri Kövkəb Səfərləyevə və Puşkin küçələri vasitəsilə Üzeyir Hacıbəyli küçəsinə çıxı biləcəklər. Nəqliyyat vasitələrinin rahat və fasiləsiz hərəkətinin təmin edilməsi məqsədilə K.Səfərləyevə küçəsinin Ələddin Quliyev küçəsindən Ü.Hacıbəyli küçəsinədək olan hissəsində, eləcə də Puşkin küçəsinin 28 May küçəsi ilə Ü.Hacıbəyli küçəsi arasındakı hissəsində Neftçilər prospekti istiqamətində hərəkət birtərəfli olacaq.

Bununla yanaşı, K.Səfərləyevə küçəsindən Ü.Hacıbəyli küçəsinin şərqində (Cavanşir körpüsü tərəf) mövcud istiqamət saxlanılaraq, əks istiqamətə də avtomobillərin hərəkətinə icazə verilecək.

Qeyd edək ki, 28 May küçəsində əlavə nəqliyyat ləngimələrinin qarşısını almaq məqsədilə Mehdi Mehdiqzadə küçəsindən 28 May küçəsinə birbaşa çıxış məhdudlaşdırılacaq. Sürücülərin Y.Səfərov küçəsində yerləşən geriye dönmə yerindən istifadə etməsi tövsiyə olunur.

May ayı Ukrayna üçün kifayət qədər kritik sayıla bilər. Ən azından ona görə ki, bu ay qısa zamanda daha bir neçə kənd Rusiyanın nəzarətinə keçib və ciddi say üstünlüyünə malik işğalçı orduda cəbhə boyu hücum ovqatı müşahidə edilir.

Bu arada ABŞ Dövlət katibi Entoni Blinken Ukraynaya döyüş meydanındakı vəziyyəti dəyişə biləcək böyük həcmdə yardımın gələcəyini vəd edib. Bunu o, Kiyevdə Ukrayna Prezidenti Vladimir Zelenski ilə görüşündə deyib.

"Hamımız sizin hədsiz möhkəmliyinizə, dözümlülü-yünüzə, gücünüvə və liderliyi-nizə heyranıq. Bilirik ki, çətin vaxtdır, amma onu da bilir ki, kömək yoldadır, bəziləri artıq gəlib və çoxu da gəlməkdədir. Və bu, döyüş meydanında Rusiyanın davam edən təcavüzü ilə mübarizədə fərq yarada-caq", - Blinken bildirib.

Doğrudanmı artıq yolda olan silahlar döyüş meydanın-dakı vəziyyəti Ukraynanın xeyrinə dəyişə bilər?

"Ukrayna ordusunun ehti-yatı qalmayıb".

Bu sözləri Ukrayna Baş Kəşfiyyat İdarəsinin rəhbəri Kirill Budanov eyni gündə dilə gətirib.

"Bütün qoşunlarımız ya Çasov Yarda, ya da başqa yerdədir. Mən nəyimiz varsa,

hamısını istifadə etmişəm. Tə-əssüf ki, ehtiyatda heç nəyi-miz qalmayıb", - Budanov vur-ğulayıb.

"The New York Times" isə yazıb ki, Ukrayna və Rusiya bir neçə aydan sonra sülh da-nışıqlarına başlaya və cəbhə xəttində müharibəni dayandı-ra bilərlər.

"Bayden administrasiya-sında növbəti bir neçə ayın həlledici ola biləcəyinə dair ar-tan bir hissə var, çünki müəy-yən bir nöqtədə hər iki tərəf, nəhayət, 1953-cü ildə Koreya-da aktiv hərbi əməliyyatlara son verənə bənzər danışıqlar yolu ilə atəşkəsə keçə bilər.

Bir tərəfdən, Amerika rəsmilə-ri hesab edirlər ki, ABŞ-a yar-dımı gəlməyə başlayandan və Ukrayna cəbhəyə daha çox gənc əsgər göndərəndən sonra Ukrayna indiki ərazi itki-lərinin çoxunu geri ala biləcək. Digər tərəfdən, onlar hətta bir neçə aydan sonra cəbhə xətti-nin harada olacağı və ya Ze-lenskinin gələn il uzun müd-dətdir təxirə salınmış əks-hü-cumunu başlaya biləcəyi ilə

Müharibədə dönüş yaradacaq silahlar - Ukraynaya çatınca...

Emin Həsənlı: "Bunların işi-gücü ancaq Zelenskiyə "bəy tərifı" etmək oldu"

Səxavət Məmməd: "Qərb bir qədər də ləngisə, Ukraynanı çox acınacaqlı tale gözləyir"

bağlı proqnoz verməkdə tə-rəddüd edirlər", - məqalədə bildirilir.

Qəzetin yazdığına görə, Baydenin bir sıra köməkçiləri Rusiyanın münəfişədən han-sı texnologiyaların özünü yax-şı, hansının zəif göstərməsinə dair dərslər çıxarmasından, həmçinin Amerika silahlarına qarşı mübarizədə texnoloji irə-liləyişlərə nail olmasından na-rahətdir.

Öz növbəsində Britaniya müdafiə naziri Qrant Şapps bildirib ki, qarşıdakı yay Uk-rayna ordusu üçün çətin keçə-cək, lakin o dayana biləcək. O, digər məsələlərlə yanaşı, rus qoşunlarının Xarkov yaxını-lığındakı yeni hücumunu da şərh edib. Şappsın sözlərinə görə, Ukrayna həmişə dünya-nın gözləntilərini üstələyib, la-kin 2022-ci ilin fevralında Ru-siyanın tammiqyaslı işğalı başlayandan bəri ölkə üçün vəziyyət çətin olaraq qalır.

İngilis jurnalistlər müdafiə nazirinə sərt suallar da ünvan-layıblar. Onlara görə, əgər ABŞ Ukraynaya yardımı 6 ay ərzində gecikdirməsəydi, bəl-kə də Xarkov ətrafında bu və-ziyyət yaranmazdı. Nazir cavabında bunu qismən təsdiq-ləyib. Onun fikrincə, Ukrayna-ya həqiqətən son dövrlərdə diqqətin azalması müşahidə olunub. "Lakin indi diqqəti gə-ləcəyə yönəltmək lazımdır, çünki siz artıq baş verənləri dəyişdirə bilməzsiniz", - deyə o əlavə edib.

Bes döyüşən orduda canlı qüvvə çatmırsa, müasir hərbi texnika və sistemlər nə dərə-cədə kömək edə bilər? Yoxsa 5-ci nəsil savaşa hərbi sayı həlledici deyil?

"Təxris Olunmuş Hərbçilə-rin Gəncləri Maarifləndirmə"

İB-in sədri, hərbi analitik Emin Həsənlı Ukraynanın mövcud duruma düşməsində ən Qərb ölkələrini günahkar sayır: "Çox çətin bir vəziyyət yaranıb. Rusi-yanın Ukraynanı işğal edəcəyini ən yaxşı Qərb ölkələri bilirdi. Hətta müharibənin başlayaca-dığını əvvəldən bilməmiş deyildilər. Bir ölkənin digər bir ölkənin ərazisinə irimiqyaslı hücum baş-latması üçün ən azı bir ay vaxt lazımdır. Bu hazırlığı isə, indiki müasir dövrdə iri dövlətlərin kəşfiyyat orqanlarının bilməmə-si mümkünsüzdür. Həmin dövrdə Ukraynanın müdafiəsi üçün nə edildi? Heç nə. Rusiya nə üçün savaşa açdı? Çünki Uk-rayna NATO-ya üzv olmaq, Qərbə inteqrasiya etmək istəyir-di. NATO Kremlin sərhədlərinə yaxınlaşırdı. Ukraynanı isə hə-vəsləndirən Amerika idi. Ukray-nanın işğalının qarşısını almaq üçün konkret tədbirlər görülmə-di. Savaşın ilk günləri Zelenski-ni Avropaya çağırırdılar. Hər cür dəstək verəcəklərini bildirdilər. Doğrudur, rus ordusu Kiyevi iş-ğal edə bilmədi. Ukraynana edil-ən kömək imitasiya xarakterli oldu. İlk dövrə çox zəif silah-lar verdilər. Sonrakı dövrdə də elə silahlar verdilər ki, Rusiya ərazisi vurulmasın. Hətta bunun üçün şərtlər də qoydular. Necə ola bilər ki, ərazin işğal olunsun, amma sən düşmən tərəfə heç nə etməyəsən. İndi Ukraynaya havadan müdafiə sistemləri ve-rilir. Amma bu ölkədə dağılma-yın şəhər qalıb? Niyə bunu vax-tında vermirdilər? Bir sözlə bu-rada məqsədlər güdüldü. Plan o oldu ki, bu iki ölkə arasında dərin düşmənçilik toxumu səpilsin, bu ölkələr ağır itkilər versinlər. Hər iki tərəf 300 mindən çox itki ve-rib, bir milyondan çox yaralıları var. Ukrayna şəhərləri darma-dağın olub, insanların evləri da-

ğılıb. Bütün bunların baş vermə-sində Qərb də günahkardır. F16-lar 150 ədəd vermək istə-yirlər. Niyə vaxtında vermədi-niz? 30-40 ədəd vaxtında veril-səydi, Ukrayna o cür darmada-ğın edilməzdi. Təsəvvür edin ki, 6 ay Ukraynaya yardım dayan-dırıldı. Pulları, silahları olmasa, başa düşərsən. Geniş imkanla-ra malik oldular, amma daha çox seyrçi mövqe sərgilədilər. İndi Amerika 61 milyard ayırıb, vaxtında ayırsaydı, belə ağır du-rum yaranmazdı. Avropa Birliyi 67 milyard ayırdı. İki il öncə bu imkanları yox idi? Bunların üçün nə edildi? Heç nə. Rusiya nə üçün savaşa açdı? Çünki Uk-rayna NATO-ya üzv olmaq, Qərbə inteqrasiya etmək istəyir-di. NATO Kremlin sərhədlərinə yaxınlaşırdı. Ukraynanı isə hə-vəsləndirən Amerika idi. Ukray-nanın işğalının qarşısını almaq üçün konkret tədbirlər görülmə-di. Savaşın ilk günləri Zelenski-ni Avropaya çağırırdılar. Hər cür dəstək verəcəklərini bildirdilər. Doğrudur, rus ordusu Kiyevi iş-ğal edə bilmədi. Ukraynana edil-ən kömək imitasiya xarakterli oldu. İlk dövrə çox zəif silah-lar verdilər. Sonrakı dövrdə də elə silahlar verdilər ki, Rusiya ərazisi vurulmasın. Hətta bunun üçün şərtlər də qoydular. Necə ola bilər ki, ərazin işğal olunsun, amma sən düşmən tərəfə heç nə etməyəsən. İndi Ukraynaya havadan müdafiə sistemləri ve-rilir. Amma bu ölkədə dağılma-yın şəhər qalıb? Niyə bunu vax-tında vermirdilər? Bir sözlə bu-rada məqsədlər güdüldü. Plan o oldu ki, bu iki ölkə arasında dərin düşmənçilik toxumu səpilsin, bu ölkələr ağır itkilər versinlər. Hər iki tərəf 300 mindən çox itki ve-rib, bir milyondan çox yaralıları var. Ukrayna şəhərləri darma-dağın olub, insanların evləri da-

ğılıb. Bütün bunların baş vermə-sində Qərb də günahkardır. F16-lar 150 ədəd vermək istə-yirlər. Niyə vaxtında vermədi-niz? 30-40 ədəd vaxtında veril-səydi, Ukrayna o cür darmada-ğın edilməzdi. Təsəvvür edin ki, 6 ay Ukraynaya yardım dayan-dırıldı. Pulları, silahları olmasa, başa düşərsən. Geniş imkanla-ra malik oldular, amma daha çox seyrçi mövqe sərgilədilər. İndi Amerika 61 milyard ayırıb, vaxtında ayırsaydı, belə ağır du-rum yaranmazdı. Avropa Birliyi 67 milyard ayırdı. İki il öncə bu imkanları yox idi? Bunların üçün nə edildi? Heç nə. Rusiya nə üçün savaşa açdı? Çünki Uk-rayna NATO-ya üzv olmaq, Qərbə inteqrasiya etmək istəyir-di. NATO Kremlin sərhədlərinə yaxınlaşırdı. Ukraynanı isə hə-vəsləndirən Amerika idi. Ukray-nanın işğalının qarşısını almaq üçün konkret tədbirlər görülmə-di. Savaşın ilk günləri Zelenski-ni Avropaya çağırırdılar. Hər cür dəstək verəcəklərini bildirdilər. Doğrudur, rus ordusu Kiyevi iş-ğal edə bilmədi. Ukraynana edil-ən kömək imitasiya xarakterli oldu. İlk dövrə çox zəif silah-lar verdilər. Sonrakı dövrdə də elə silahlar verdilər ki, Rusiya ərazisi vurulmasın. Hətta bunun üçün şərtlər də qoydular. Necə ola bilər ki, ərazin işğal olunsun, amma sən düşmən tərəfə heç nə etməyəsən. İndi Ukraynaya havadan müdafiə sistemləri ve-rilir. Amma bu ölkədə dağılma-yın şəhər qalıb? Niyə bunu vax-tında vermirdilər? Bir sözlə bu-rada məqsədlər güdüldü. Plan o oldu ki, bu iki ölkə arasında dərin düşmənçilik toxumu səpilsin, bu ölkələr ağır itkilər versinlər. Hər iki tərəf 300 mindən çox itki ve-rib, bir milyondan çox yaralıları var. Ukrayna şəhərləri darma-dağın olub, insanların evləri da-

Hərbi ekspert Səxavət

Məmməd isə Ukraynanın tə-ləyinin durmadan ağırlaşdığını bildirdi: "Rusiya-Ukrayna müharibəsi hazırda ən ağır və gərgin dövrünü yaşayır. Buna səbəb Qərbin Ukraynaya si-lah, sursatı vaxtında vermə-məsi ilə yanaşı, Rusiya ordu-sunda aparılan islahat və Qərb texnologiyasına qarşı mübarizə üsullarının tapılma-sıdır. Ukraynanın ən böyük problemlərindən biri Qərbdən asılı olmasıdır. Ukraynanın si-lah sənayesi müharibəyə çox az kömək ola bilər. Ukrayna geyimdən tutmuş gülləyə qə-dər Qərbdən asılıdır. Ona gö-rə də, Qərb nə qədər dəstək olur, onlar da o qədər döyüşə, müdafiə oluna bilərlər. Ukray-na 2014-cü ildən sonra silah sənayesini işə salmalı idi. İndi isə çox gecdir. Rusiya demək olar ki, bütün silahları özü istehsal edə bilər. Hətta Rusiya müharibədən əvvəlki dönə-mə baxdıqda, 3-4 dəfə daha artıq silah, hərbi texnika, ra-ket, bombalar istehsal edir. Bundan əlavə Rusiyanın sə-fərbərlik kimi bir problemi də yoxdur. Müharibənin ilk döv-rünə baxdıqda, Rusiyada or-dundan yayınmaq yox, orduya gedənlərin sayında artım var. Buna səbəb isə maliyyədir. Kim nə deyir desin, yüksək maaş almayan, evindən, ailə-sindən nıqaran qalan əsgər döyüşməz. Rusiya bütün bu məsələləri həll edə bildi. Mü-haribənin ilk dövrlərində Qərb silahlarını, raket komplekslə-rinə, hava hücumundan mü-dafiə sistemlərinə qarşı effek-tiv mübarizə apara bilməyən ruslar, artıq hər gün Qərbin ən yüksək texnologiyalı silah-larını sıradan çıxara, ABŞ-ın "Patriot" raket sistemini vura bilər. Müharibənin ilk dönə-m-lərində Rusiyanın silahı bitir kimi bir fikir ortaya atılmışdı. Ruslar hər gün bir neçə istiq-a-mətə ballistik raketlər atırlar. Bundan əlavə FAB 1500 bombalarından çoxlu sayda istifadə edirlər. Bununla ya-naşı ruslar artıq FAB 3000 bombalarının istehsalına da başlayıblar. Dolayısı ilə Ru-siya ilə bağlı proqnozların ha-mısı alt-üst olmuş durumdur. Hazırda sahədə Rusiya-nın irəlilədiyini görməkdəyik. Xarkov çətin vəziyyətdədir. Bunu ukraynalılar da etiraf edir. Qərb bir qədər də ləngi-sə, Ukraynanı çox acınacaqlı tale gözləyir".

□ Cavanşir ABBASLI,
"Yeni Müsavat"

MUSAVAT

Son səhifə

N 86 (8459) 18 may 2024

May

Çində taksilərlə bağlı yenilik - sürücüsüz idarəetmə

Çinin "Baidu" şirkəti pilotsuz taksilər buraxmağa hazırlaşır. 2024-cü ilin sonuna qədər xidmət Uhan şəhərində istifadəyə veriləcək və 1000-ə qədər avtopilotlu taksi küçələrə çıxacaq. Taksi xidməti üçün xüsusi olaraq "Baidu Apollo RT6" pilotsuz elektrik avtomobilləri buraxılıb. Sınaq zamanı prototiplər ümumilikdə 100 milyon kilometr məsafə qət ediblər. Pilotsuz taksilər "Ford Transit"-i də lisenziya əsasında istehsal edən "JMC" şirkəti tərəfindən istehsal olunacaqlar.

"Baidu Apollo RT6" pilotsuz taksisi futuristik dizayna malik, sürüşən qapıları olan elektrik mikroavtobusudur. Onun uzunluğu 4,7 metr, təkər bazası isə 2,8 metrdir.

Güzəllik prosedurları üçün ən ideal yaş dövrü hansıdır?

Rusiya kosmetoloq Yekaterina Şostak xüsusi inyeksiyaların köməyi ilə cavanlaşmaq üçün hansı yaşın daha uyğun olduğunu açıqlayıb. Ekspertin fikrincə, inyeksiya ilə üz dərisini cavanlaşdırmaq üçün ən uyğun yaş menopauzadan əvvəldir. "Qadın estiyasiyət hormonlarının - estrogenlərin səviyyəsi nə qədər yüksək olarsa, prosedurların nəticələri daha aydın görünür və bunun effekti daha uzunmüddətli olur", - deyir kosmetoloq bildirib.

O qeyd edib ki, prosedurlar daha gec yaşlarda edilə bilər, lakin nəticə o qədər də həzərə çarpan olmayacaq.

Yerə oxşayan yeni planet aşkarlandı

Alimlər bizdən nisbətən yaxın məsafədə - 55 işıq ili məsafəsində yerləşən "SPECULOOS-3b" adlı, ölçülərinə görə Yerə oxşayan daş planet aşkar ediblər. Araşdırma "Nature Astronomy" jurnalında dərc olunub. O, Güneşdən 100 dəfə daha çox yaşayan, ultrasoyuq qırmızı cırtıdan növü olan bir ulduzun ətrafında fırlanır. Planetin əsas xüsusiyyətlərindən biri də odur ki, bu planetin bir tərəfi həmişə ulduza tərəf çevrili olur. Bu o deməkdir ki, bir yarımkürədə əbədi gün, ikinci yarımkürədə isə əbədi gecə hökm sürür.

Yerkökü xərçəng riskini azalda bilər

Niyakasi Universitetinin alimləri yerkökünün xərçəngin qarşısını almağa kömək etdiyini aşkar ediblər. Bu nəticəyə gəlmək üçün onlar 4 milyondan çox insanı əhatə edən 200-ə yaxın tədqiqatın meta-analizini aparıblar. Nəticədə məlum

olub ki, həftədə 5 dəfə kök yemək xərçəngin bütün növlərinin inkişafını 20% azaldır. Yerkökünü qaynadarkən faydalı maddələr suya keçir, qızartma zamanı isə tamamilə məhv olur. Buna görə kökün faydalarını qorumaq istəyirsinizsə, buxarda bişirin.

Uşaqlarda baş ağrıları niyə yaranır?

Baş ağrısı ən çox görülən sağlamlıq problemlərindən biridir. Baş ağrısı təkə böyüklərin deyil, uşaqların da şikayət etdiyi problemdir. Uşaq Nevrologiyası Mütəxəssisi dosent Hepsen Mine Serin bildirib ki, uşaqlarda baş ağrıların olmasının bir çox səbəbi var. Onun sözlərinə görə, uşaq tez-tez baş ağrılarından şikayətlənsə, gündəlik işlərini yerinə yetirməkdə çətinlik çəkirsə, məktəbə getmək istəmərsə və ev tapşırıqlarını yerinə yetirə bilmərsə, mütləq həkimə müraciət etmək lazımdır:

"Ailələrin diqqət etməli olduğu mühüm məqam isə başı ağrıyan uşağa ağrıkesici verməkdir. Çünki tez-tez istifadə olunan ağrıkesicilər uşaqlarda baş ağrıların daha uzun və şiddətli olmasına və müalicəsini çətinləşdirə bilər. Hər yaşda ola bilən miqren uşaqlarda da inkişaf edir və xüsusilə yeniyetməlik dövründə rast gəlinir. Migren kimi təkrarlanan baş ağrıları uşaqların həyat keyfiyyətinə mənfi təsir göstərə bilər. Uşaqlarda migren simptomları böyüklərdən bir qədər fərqli ola bilər. Adətən, böyüklərdən fərqli olaraq, ağrı başın hər iki yerinə təsir edə bilər. Yetkinlərdə olduğu kimi uşaqlarda da başgicəllənmə, işıq və qoxuya qarşı həssaslıq, görmə zəifliyi və yorğunluq kimi problemlər ola bilər".

Ultrasoyuq qırmızı cırtıdan ulduzların uzun ömürlü olması səbəbindən onları əhatə edən planetlərdə həyatın yaranması ehtimalı çox azdır, çünki planet çox yüksək dozada radiasiyaya məruz qalır.

Soğanın hansı növü daha faydalıdır?

Soğan immuniteti möhkəmləndirir, dəriyə cavandır, virusları öldürür, damarları təmizləyir. Amma hansı soğan daha çox yeməliyə? Yaşıl, ağ, yoxsa qırmızı? Eləcə də pəreyə soğanı unutmamalıyıq. biotexnolog, dietoloq Tatyana Zaleteva soğanın müxtəlifliyinin təsirindən danışır: "Soğanı faydalı edən onda olan kükürd birləşmələridir. Onlar immunitet sistemini zülal sintezini stimule edir.

Məhz kükürd soğana acılıq və göz yaşardıcılıq verir. Kükürd daha çox ağ baş soğandır. Qırmızı və bənövşəyi soğanda ən güclü antioksidantlardan biri antosian var. Eləcə də soğanda sutkalıq normanın 50% qədər kobalt var. Kobalt immunitet sistem üçün vacibdir. Kobalt, kükürd glialuron turşusu sintez edərək dərinin cavanlığını təmin edir. Ən vitaminli isə təzə yaşıl soğandır. Onda beta karotin, C, E, K vitaminləri var. Ürək, qan və damarlar üçün o faydalıdır.

Adi soğandan bir qədər bahalı olan Porey A. C. K. karotin, minerallar və kremniy mənbəyidir. Bu soğanda bütün soğanların 2 qat artıq faydası birləşib. Kremniy fosfor və kalsiumun mənim-sənilməsini təmin edir.

Soğanı marinad edəndə, yüngül pörtlədəndə xassələrini itirir. Ona görə salatlar, kabablar, ət yeməkləri yanında soğan verin. Ürək xəstələri üçün yaşıl soğan və qırmızı soğan faydalıdır. Ümumiyyətlə, bir növ soğan yox, bütün növ soğanları mütəmadi qəbul edin".

Bunları bilirsinizmi?

Ən az 8 saat yatmağınız vacib hesab edilir. Bunun üçün sizə aşağıdakı tövsiyələrə əməl etməyiniz lazımdır:

1. Hər gecə yatmamışdan qabaq üzünüzü yuyun, dişlərinizi fırçalayın, işıqları söndürün.
2. Əgər evdəsinizsə, yuxunuz qəfil gəlsə, mütləq həmin an bütün işlərinizi buraxıb yatın. Əks halda, gecəni narahatlıqla və gec yata bilərsiniz. Bu da sizin üçün yaxşı olmaz.
3. Yeni yuyulmuş yastıq üzünü və yataq dəslərindən istifadə edin. Belə olan halda, gecə rahat dönmə və sakit yata bilərsiniz. Bundan başqa, yatmadan öncə otağınıza bir az ətir vurun.
4. Saatı olduğunuz otaqda saxlamayın. Saatın səsi sizi narahat etməmək üçün və gecə yarı yuxudan oyanmış olduğunuz halda görüb əsəbləşməməyiniz üçün onu gözünüzdən kənar bir yere qoyun.
5. Yastığınızı qabardılmış vəziyyətdə salın. Bu, rahat yuxuya getməyə kömək edir.
6. Düzgün yastıq seçin. Yastıq yumşaq olmalıdır, ancaq çox yüksək olmali, boynunuzu dəstəkləməli şəkildə dayanmalıdır.
7. Pəncərələrinizə qalın pərdə taxın. Həftə çöldəki işıqların yanması belə sizin yatmağınıza mane ola bilər.
8. Yataq otağınızı təmiz saxlayın və rahatlayıcı rənglərdən istifadə edin. Otaqda elə rənglər olmalıdır ki, insanı yuxuya tez apara bilsin.
9. Yatmadan öncə bir ovuc çəhrəz, ya da meyvə yeyin. Bunlar yuxunuzun tez gəlməsinə yaxşı təsir bağışlayacaq. Ondan əlavə bir stəkan ilıq süd də içə bilərsiniz.
10. Yataqda olarkən gündəliyinizə 10 dəqiqə vaxt ayırın. Gün ərzində yaşadığınız hadisələr, hiss etdiyiniz duyğuları yazın ora, beləcə də yuxuya rahat getmiş olarsınız.

İmtahandan əvvəl yaddaşı gücləndirən qidalar

Son elmi araşdırmalara görə, tərkibində yüksək şəkər olan şirniyyatlar müvəqqəti olaraq enerjini artırırsa da, yekun nəticədə konsentrasiyanı azalda bilər.

Yaddaş və konsentrasiyanı yaxşılaşdırmaq üçün faydalı qidalar siyahısında birinci yerdə banan gəlir. O, kaliumla zəngindir, bu, təkə idrak funksiyasını dəstəkləyir, həm də stressin öhdəsindən gəlməyə kömək edir. Bananın tərkibindəki az miqdarda şəkər isə beyni ehtiyac duyduğu enerji ilə təmin edə bilər.

İkinci vacib qida qoz, badam və pekan qozu kimi çərəzlərdir. Onların tərkibində beyin fəaliyyətinə faydalı təsir göstərən çoxlu doymamış yağ turşuları var. Gündə təxminən 30 qram qoz-fındıq istehlak etmək tövsiyə olunur.

Tam taxıllı yulaf da beyin fəaliyyəti üçün əla qidadır. Tədqiqatlar göstərir ki, yulaf qısamüddətli yaddaşı və konsentrasiyanı yaxşılaşdırmağa kömək edir.

Tərəvəzlər arasında alimlər çuğundura xüsusi diqqət yetirirlər. Bu məhsul qan damarlarını genişləndirməyə kömək edir, oksigen axını artırır və beyin funksiyasını stimullaşdırır. Çuğundur həm çi, həm də qaynadılmış halda istehlak edilə bilər.

Zehni fəaliyyəti və konsentrasiyanı yaxşılaşdırmaq üçün sağlam içkilər arasında alimlər yaşıl çay, qəhvə (lakin gündə bir neçə stəkandan çox olmamaq şərti ilə) və suyu qeyd ediblər. Bu içkilər beyni stimullaşdırmağa, yaddaşı və konsentrasiyanı yaxşılaşdırmağa kömək edir.

Bu qidaları pəhrizinizə daxil etməklə siz yaddaşınızı, konsentrasiyanızı və ümumi məhsuldarlığınızı artırabilirsiniz.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Son dakika" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ

Lisenziya N: B 114
SAYI: 1.500